

ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Έτος 2014

Αριθμός φυλλου 67

Ιούλιος - Δεκέμβριος

Editorial

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος με χαρά σας απευθύνεται μέσα από το ανά χείρας Φύλλο της Εφημερίδας μας. Ήδη πέρασε ένας χρόνος από την έναρξη της προσπάθειάς μας να επανεκδώσουμε τον Εισαγγελικό Λόγο μετά από εννέα χρόνια. Ένας χρόνος, στη διάρκεια του οποίου οι εξελίξεις στον Κλάδο μας ήταν σημαντικές, παρ'ότι οι αλλαγές λιγότερο σημαντικές, εν τέλει.

Πρώτον, οι αποφάσεις του Δικαστηρίου του άρθρου 88 § 2 Σ δικαίωσαν την επιλογή των Δικαστικών Ενώσεων να εγκαταλείψουν την αντιπαράθεση με την εκτελεστική εξουσία μέσω κινητοποιήσεων που δεν παρήγαν αποτέλεσμα, και να επιλέξουν την οδό της δικαστικής διεκδίκησης όσων μας αφαιρέθηκαν παρά το Σύνταγμα. Εάν η εξέλιξη αυτή δεν είχε συμβεί, η θέση των δικαστικών λειτουργιών σήμερα θα ήταν τόσο δυσμενής, όσο καθένας μας είναι σε θέση να αντιληφθεί. Βεβαίως, το γεγονός της **αποκατάστασης των αποδοχών μας στο επίπεδο του Ιουλίου 2012** (δικαστική αναίρεση της τέταρτης κατά σειρά μείωσης που υπερέβη το 60 % περίπου) οφείλεται **αποκλειστικά στις συνδυασμένες, επί μακρόν προσπάθειες των Δικαστικών Ενώσεων** που αποδύθηκαν -αρχής γενομένης από το Φεβρουάριο τ.έ.- σε αγώνα διαπραγματεύσεων με την Κυβέρνηση, που περιέλαβαν επαφές από το υψηλότερο πολιτικό επίπεδο μέχρι τους αρμόδιους Υπουργούς και τις τεχνικές ομάδες τους. Μνεία θα πρέπει να γίνει εδώ στη συνδρομή του Υπουργού Δικαιοσύνης σε αυτή την προσπάθεια. Εν τούτοις, η

μερική συμμόρφωση με την απόφαση 88/2013 (αποδοχές) και η παντελής αδιαφορία του κυβερνητικού επιτελείου έναντι της απόφασης 89/2013 (φορολογικά), προσδίδει το χαρακτήρα θεσμικού αποπήματος στους χειρισμούς της Κυβέρνησης, η οποία φαίνεται να αντιλαμβάνεται τις συνταγματικές επιταγές σχεδόν με την ίδια ικανότητα ενός μη νομικού. Τελευταίο παράδειγμα το παράδοξο της **αυθαίρετης περικοπής με νόμο, του 50% των αναδρομικών**, παρά την απόφαση του Μισθοδικείου που μας δικαίωσε. Επιπλέον, ελλιπής ενημέρωση διαχέεται στην κοινή γνώμη για τη δημιουργία εντυπώσεων εις βάρος των δικαστών. Οι δικαστικοί λειτουργοί είναι αποφασισμένοι να επιδείξουν το σθένος που απαιτεί η περίπτωση.

Δεύτερον, η Δικαιοσύνη -και οι Εισαγγελείς ως οι κατεξοχήν διαχειριστές της Ποινικής Δικαιοσύνης- συνεχίζουν να ευρίσκονται σε ένα δυσχερές περιβάλλον που συνθέτουν: (i) η ελλιπής, αναχρονιστική υλικοτεχνική υποδομή, (ii) η διόγκωση των απαιτήσεων για ποσοτικά αποτελέσματα, ταχύτητα και διεκπεραιωτικό πνεύμα, όπου η ποιότητα στην κρίση δεν φαίνεται να έχει σημασία, (iii) η άρρυθμη, εξαντλητική, αποσπασματική νομοθέτηση που αλλοιώνει το χαρακτήρα των νομοθετημάτων -των Κωδίκων μη εξαιρουμένων- με συνέπεια τη σύγχυση, την ανασφάλεια Δικαίου και την δημιουργία της εντύπωσης ad hoc νομοθέτησης. Στην Πανδικαστική Συγκέντρωση της 30 Οκτωβρίου, αναδείξαμε οι Δικαστικές Ενώσεις όλα τα ζητήματα αυτά.

Τρίτον, στα του οίκου μας: Τον Ιούνιο συγκλήθηκε η

Καταστατική Συνέλευση της Ένωσης μας στο Βόλο και εγκρίθηκε η τροποποίηση του Καταστατικού μας, ώστε η λειτουργία της Ένωσης να καταστεί πιο σύγχρονη, καθώς και να ρυθμιστούν επίκαιρα ζητήματα. Ήδη την 7η Δεκεμβρίου τ.έ. έχει συγκληθεί στην Αθήνα η 30η Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευσή μας, που αποτελεί -ως γνωστόν- το σημαίνον ετήσιο γεγονός της Ένωσης, δίδοντας την ευκαιρία ανταλλαγής απόψεων και χάραξης της μελλοντικής μας πορείας, σε πνεύμα συνεννόησης και συναντίληψης, εν μέσω μιας συγκυρίας με ιδιαιτερότητες.

Το Διοικητικό Συμβούλιο επιθυμεί να διαβεβαιώσει όλους τους συναδέλφους ότι επαγρυπνά ώστε να ευρίσκεται στην **πρώτη γραμμή των εξελίξεων** και να περιφρουρεί τα συμφέροντα μας παράλληλα, δε, να έχει μια υπολογισμένη, συνετή δημόσια παρουσία που αποδίδει σε καθένα μας το κύρος που προσήκει σε εκπρόσωπο Πολιτειακής Λειτουργίας. Στη «στενή» οδό αυτή η ανταπόκριση όλων μας είναι καίρια. Κινητήριος δύναμη και αναβάπτιση. Η **καλοπροαίρετη κριτική**, η **παρουσία και η συνδρομή** με το κύρος και την αξία που (όχι μόνο διεκδικούμε ως αυτονόητα, αλλά εξυπακούεται ότι πρέπει και να προσπαθούμε διαρκώς να) διαθέτουμε, αποτελούν το ισχυρότερο όπλο για την επάξια παρουσία και ανέλιξη ημών και του Κλάδου μας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος ευχαριστεί, με την ευκαιρία της έκδοσης αυτής, όλους και δεσμεύεται να συνεχίσει να την προσπάθεια εκπροσώπησης των συναδέλφων με το βέλτιστο τρόπο.

Το Δ.Σ. της Ε.Ε.Ε.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Οικονομική κρίση και συνταγματικές επιταγές

Κωνσταντίνος Τζαβέλλας, Αντεισαγγελέας Εφετών, Πρόεδρος της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος

Πρόσφατα ο Υπουργός Οικονομικών επανέλαβε με τη μορφή επίσημης δήλωσης (απάντησης προς τη Βουλή των Ελλήνων, επί κατατεθείσας ερώτησης Προέδρου Πολιτικού Κόμματος), ότι η δημοσιονομική πολιτική αποφασίζεται, από τους πολιτικούς και όχι από τη δικαστική εξουσία και ότι η τελευταία, έχοντας λόγο, για το τι συνιστά δίκαιο και τι άδικο, δεν μπορεί να ασκεί δημοσιονομική πολιτική. Επιχειρώντας, μάλιστα, να θεμελιώσει την θέση του αυτή, ανέφερε ότι οι δικαστικές αποφάσεις που αφορούν στις απολαβές των δικαστικών και των ενστόλων έχουν σημαντική επίπτωση στο μισθολογικό κόστος του Δημοσίου και στη δημοσιονομική πολιτική της χώρας συνολικά, προσθέτοντας ότι η χάραξη της δημοσιονομικής πολιτικής είναι ευθύνη της κυβέρνησης, ειδικά την εποχή της κρίσης που οι σχετικές αποφάσεις αφορούν στην επιβίωση της χώρας και επισημαίνοντας ότι το πολίτευμα της χώρας παρέχει τη δυνατότητα σε κάθε κυβέρνηση που έχει κερδίσει τη λαϊκή εντολή, να διαμορφώσει τη δημοσιονομική της πορεία μέσω

της κατάρτισης και εκτέλεσης του Κρατικού Προϋπολογισμού και ότι, σε κάθε περίπτωση, η κυβέρνηση σέβεται τις αποφάσεις της Δικαιοσύνης και αξιοποιεί όλα τα μέσα που της παρέχει ο νόμος.

Η δήλωση αυτή, αναφερόμενη, μεταξύ άλλων και στην απόφαση του Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος («Μισθοδικείου») που έκρινε αντισυνταγματικές τις δια του Ν 4093/2012 περικοπές αποδοχών των δικαστικών λειτουργιών και των μελών του κύριου προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, αν και ενδεχομένως πρόσφορη για πολιτική εκμετάλλευση και πολιτικό διάλογο, εντούτοις παραγνωρίζει την ισχύουσα αρχή της διάκρισης των τριών εξουσιών της Πολιτείας. Και όσον αφορά τον φορέα άσκησης της δημοσιονομικής πολιτικής της Χώρας, ουδεμία αντίρρηση υπάρχει, ότι αυτός είναι η Κυβέρνηση, κατ' άρθρο 26 παρ. 2 Σ. Όμως, είναι γνωστό σε όλους ότι η δικαστική εξουσία, ως τρίτη (κατά τη σειρά αναγραφής, στο άρθρο 26 του Συντάγματος) εξουσία της Πολιτείας, δεν

έχει ως μόνη αρμοδιότητά της να αποφασίζει αποκλειστικά «για το τί είναι δίκαιο και τί άδικο», όπως εντελώς απλουστευτικά, επικοινωνιακά και σαφώς, με διάθεση υποτίμησης των Δικαστηρίων, ως οργάνων της δικαστικής εξουσίας, επικαλέστηκε ο Υπουργός Οικονομικών. Το ισχύον Σύνταγμα, εξειδικεύοντας προκειμένου περί της δικαστικής λειτουργίας τις αρχές που συνάγονται από τη θεμελιώδη διάταξη του άρθρου 26, ορίζει στο άρθρο 87 αυτού ότι «1. Η δικαιοσύνη απονέμεται από δικαστήρια συγκροτούμενα από τακτικούς δικαστές που απολαμβάνουν λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία. 2. Οι δικαστές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους υπόκεινται μόνο στο Σύνταγμα και στους νόμους και σε καμία περίπτωση δεν υποχρεούνται να συμμορφώνονται με διατάξεις που έχουν τεθεί κατά κατάλυση του Συντάγματος». Παράλληλα, στο άρθρο 93 παρ. 4 Σ ορίζεται ότι «Τα δικαστήρια υποχρεούνται να μην εφαρμόζουν νόμο που το περιεχόμενό του είναι αντίθετο προς το Σύνταγμα». Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι στην Ελληνική έννομη τάξη ισχύει ο **διάχυτος έλεγχος** της συνταγματικότητας των νόμων που εκδηλώνεται (α) με την αναγνώριση της αρμοδιότητας για την άσκηση αυτού, σε όλα τα Δικαστήρια, ανεξαρτήτως βαθμού και κλάδου δικαιοδοσίας, (β) με την αναγνώριση της δυνατότητας του ελέγχου αυτού και με τη μορφή του παρεμπόπτοντος σε κάθε περίπτωση, κατά την οποία το ζήτημα της αντισυνταγματικότητας δεν είναι το κύριο αντικείμενο μιας ειδικής δίκης περί τούτου, αλλά αναφέρεται παρεμπιπτό-

30η Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση

Η 30η Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος θα λάβει χώρα την **7-12-2014**, ημέρα Κυριακή και ώρα 9.30' πμ, στην **Αίθουσα Τελετών του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών** (Ακαδημίας 60). Η παρουσία όλων των συναδέλφων είναι σκόπιμη και αναμενόμενη. Για τη μετακίνηση και τη διαμονή των εκτός Αθηνών συναδέλφων, όπως κάθε χρόνο, θα ληφθεί ειδική μέριμνα και θα υπάρξουν οι δέουσες λεπτομερείς ανακοινώσεις.

ντως, στο πλαίσιο οποιασδήποτε δίκης, ενώπιον οιοιδήποτε Δικαστηρίου κατά την προαναφερθείσα έννοια, και (γ) με τη δικονομική και μεθοδολογική αναγνώριση των ορίων του ελέγχου αυτού, ως καταλαμβάνοντος μόνον την κρινόμενη ως αντισυνταγματική διάταξη, και όχι το σύνολο των διατάξεων του σχετικού νόμου. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι όταν τα Δικαστήρια, ως φορείς της δικαστικής εξουσίας, κατά το λόγο της -συνταγματικά οριοθετούμενης (άρθρα 87 παρ. 1, 2 και 93 παρ. 4)- αρμοδιότητάς τους απονέμουν Δικαιοσύνη, σχηματικά αποφασίζουν όχι μόνο σχετικά με το τι είναι δίκαιο και τι άδικο, αλλά συγχρόνως και περί του αν το κρινόμενο ως δίκαιο ή άδικο είναι και το συνταγματικώς επιτρεπόμενο, χωρίς η κρίση τους αυτή στο βαθμό που καταλήγει στην κήρυξη της αντισυνταγματικότητας διατάξεων που επιβάλλουν περικοπές μισθών δικαστικών λειτουργών, σε καμμία περίπτωση να δύναται να θεωρηθεί ως **αντιποίηση άσκησης της δημοσιονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης**. Μάλιστα, όσα μόλις αναφέρθηκαν ισχύουν **ανεξάρτητα από τη συνδρομή οποιασδήποτε οικονομικής κρίσης και οποιασδήποτε κακής οικονομικής κατάστασης της χώρας**, οι οποίες, σε καμμία περίπτωση δεν αναστέλλουν την ισχύ των ανωτέρω συνταγματικών διατάξεων.

Τέλος, αν και συμφωνούμε απολύτως πως το Πολίτευμα της χώρας παρέχει τη δυνατότητα στην εκάστοτε κυβέρνηση να διαμορφώνει τη δημοσιονομική πορεία της, μέσω της κατάρτισης και εκτέλεσης του κρατικού προϋπολογισμού, πρέπει, ωστόσο, να υπογραμμίσουμε ότι η σημερινή κυβέρνηση, παρότι με το εκπονηθέν Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής των ετών 2015-2018, που κυρώθηκε με το άρθρο μόνο Ν 4263/2014, το οποίο και **συνιστά προϋπολογισμό των εν**

λόγω ετών (θεσμοθετήθηκε, σημειωτέον, με τις διατάξεις του Ν 3871/2010) πρόβλεψε -μεταξύ άλλων- τη δαπάνη για την εξόφληση των αναδρομικών απαιτήσεων των ενεργεία και συνταξιούχων δικαστικών λειτουργών και μελών του προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και, μάλιστα, με το άρθρο 181 παρ. 1 περ. α' Ν 4270/2014, αφενός μεν κατήγγησε και τυπικά τις διατάξεις του Ν 4093/2012, στο βαθμό που αυτές αφορούσαν τα ανωτέρω δικαστικά πρόσωπα και, αφετέρου, παρέσχε νομοθετική εξουσιοδότηση στους Υπουργούς Οικονομικών και Δικαιοσύνης, προς έκδοση Κοινής Υπουργικής Απόφασης, με την οποία θα ρυθμιζονταν οι λεπτομέρειες καταβολής των ανωτέρω αναδρομικών διαφορών αποδοχών, εντούτοις **ουδέν έπραξε**, προς εκπλήρωση της σχετικής, αναληφθείσας δια των ανωτέρω νόμων υποχρέωσής της.

Αντιθέτως, υποκριτικά, διά στόματος του Υπουργού Οικονομικών, δηλώνει, ότι, κατά τα λοιπά, σέβεται τις αποφάσεις της Δικαιοσύνης! Προς επίρρωση των αμέσως ανωτέρω και εξαγωγή συμπερασμάτων, παραθέτουμε το κείμενο των κρίσιμων διατάξεων του άρθρου 181 παρ. 1 περ. α' Ν 4270/2014: *«1.α. Οι διατάξεις των περιπτώσεων 13, 14 και 15 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ' του άρθρου πρώτου του Ν 4093/2012 (Α' 222) καταργούνται από τότε που ισχυσαν. Με τη ρύθμιση του προηγούμενου εδαφίου δεν θίγεται η επελθούσα από 1.8.2012 παύση της αναστολής ισχύος των διατάξεων περί μισθολογικών προαγωγών και επιδόματος χρόνου υπηρεσίας των δικαστικών λειτουργών και των μελών του κυρίου προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. β. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καθορίζεται ο χρόνος και η διαδικασία καταβολής της*

διαφοράς αποδοχών που απορρέει από τη διάταξη της προηγούμενης παραγράφου, για το χρονικό διάστημα από 1.8.2012, έως την ημερομηνία δημοσίευσης του παρόντος νόμου, προς τους δικαστικούς λειτουργούς και τα μέλη του κύριου προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, εν ενεργεία και συνταξιούχους όλων των βαθμίδων».

Η κατάσταση που έχει διαγραφεί όμως, φανερώνει όχι μόνο ότι η Κυβέρνηση δεν τηρεί υποχρεώσεις που έχει αναλάβει με νόμο που η ίδια θέσπισε, αλλά και ότι μονομερώς επιλέγει πώς και σε ποιο βαθμό θα συμμορφωθεί με τις δικαστικές αποφάσεις. Η δημόσια επίκληση της -μη αμφισβητούμενης- δημοσιονομικής στενότητας, χωρίς όμως οιαδήποτε διαβούλευση ή έκθεση στην ισόκυρη δικαστική εξουσία του σχεδιασμού της για τη συμμόρφωση με τις δικαστικές αποφάσεις, δεν παρέχει νομιμοποίηση στις κυβερνητικές ενέργειες, δεδομένου ότι δε νοείται στο πλαίσιο του νόμου αυθαίρετη μη συμμόρφωση ή μονομερώς επιβαλλόμενη εν μέρει συμμόρφωση με τις δικαστικές αποφάσεις. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι πέραν της απόφασης 88/2013 απόφασης του Μισθοδικείου, με την οποία μερική μόνον συμμόρφωση εκ μέρους της κυβέρνησης εχώρησε, η τελευταία δεν έχει αναλάβει ακόμη οιαδήποτε ενέργεια για τη συμμόρφωση με την υπ' αριθμ. 89/2013 απόφαση του ίδιου Δικαστηρίου, ως οφείλει. Οι δικαιωθέντες από το Δικαστήριο δικαστικοί λειτουργοί προφανώς θα πρέπει σύντομα ομαδόν να επιδιώξουν την εκτέλεσή της με ένδικα μέσα. Η Κυβέρνηση θα αντιληφθεί ότι η αυθαίρετη μη συμμόρφωση με τις δικαστικές αποφάσεις, πέραν του θεσμικού συμβολισμού της, θα επιφέρει πρόσθετο φόρτο στα Δικαστήρια.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

30η Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος (7.12.2014)

Η 30η Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος θα λάβει χώρα την 7.12.2014, ημέρα Κυριακή και ώρα 9.30' πμ, στην Αίθουσα Τελετών του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών (Ακαδημίας 60). Η παρουσία όλων των συναδέλφων είναι αναμενόμενη και σκόπιμη, καθώς η Γενική Συνέλευση -πέραν της ενημέρωσης για τα πεπραγμένα του Διοικητικού Συμβουλίου και της έγκρισης τυχόν νέων ενεργειών- θα δώσει την ευκαιρία να ανταλλάξουμε απόψεις και προβληματισμούς σχετικά με τα τρέχοντα, ενδιαφέροντα ζητήματα του Κλάδου -θεσμικά και μη- και αναστοχαστούμε τη θέση μας ως δικαστικών λειτουργών, σε ένα πλαίσιο, στο οποίο από τη Δικαιοσύνη ζητείται μεν το μείζον, αλλά της αποδίδεται το έλασσον. Για τη μετακίνηση και διαμονή των εκτός Αθηνών συναδέλφων θα ληφθεί, όπως κάθε χρόνο, ειδική μέριμνα και θα υπάρξουν οι δέουσες λεπτομερείς ανακοινώσεις.

Καταστατική Γενική Συνέλευση (Βόλος, 22.6.2014)

Την 22.6.2014 συγκλήθηκε στο Βόλο Καταστατική Γενική Συνέλευση της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος, με αντικείμενο την αναθεώρηση του Καταστατικού μας, σε υλοποίηση όσων αποφάσισε συναφώς η 29η Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση της Ένωσης (Δεκέμβριος 2013). Στη Συνέλευση, της οποίας οι εργασίες έλαβαν χώρα στο Πολυτελές Ξενοδοχείο «Valis Resort Hotel» στην περιοχή της Αγριάς, μετείχε μεγάλος αριθμός συναδέλφων όλων των βαθμών, από όλη τη χώρα. Οι εργασίες της προετοιμάστηκαν με επιμέλεια από το Διοικητικό Συμβούλιο, επί τη βάσει προτάσεων που υποβλήθηκαν και έτυχαν επεξεργασίας από τους εισηγητές, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Καταστατικό, αλλά και της επιθυμίας να αναθεωρηθεί ο Καταστατικός Χάρτης της Ένωσής μας, δέκα έτη μετά την αμέσως προηγούμενη αναθεώρησή του, ώστε να απαλλαγεί από απαρχαιωμένες και δίχως λειτουργικότητα διατάξεις, να επωφεληθεί η Ένωση από τις δυνατότητες που παρέχει η σύγχρονη τεχνολογία (ηλεκτρονικές αντί κορπορ συνεδριάσεων του ΔΣ, τρόπος ψηφοφορίας, σύγκλησης Διοικητικού

Συμβουλίου, προθεσμίες και διατυπώσεις σύγκλησης ΔΣ και ΓΣ κ.λπ.) και να τροποποιηθεί το προϊσχύσαν Καταστατικό κατά τρόπο που θα διευκολύνει το Διοικητικό Συμβούλιο να παρακολουθεί τις εξελίξεις και να παρεμβαίνει με τρόπο ευέλικτο και αποτελεσματικό προς όφελος των συναδέλφων και του Κλάδου. Τέλος, ιδιαίτερη μέριμνα δόθηκε στην καθιέρωση ενός συνεκτικού συστήματος πρόβλεψης ασυμβίβαστων των μελών του ΔΣ της Ένωσης. Κατά τις εργασίες της Συνέλευσης δόθηκε η ευκαιρία να εκφραστούν ενδιαφέροντες απόψεις εκ μέρους των συναδέλφων, που έδωσαν την αφορμή εποικοδομητικής συζήτησης, η οποία κατέληξε στη -με συντριπτική πλειοψηφία- έγκριση της εισήγησης του Διοικητικού Συμβουλίου, ως είχε. Παράλληλα, η σύγκληση της Καταστατικής Γενικής Συνέλευσης εκτός Αθηνών έδωσε την ευκαιρία στους συναδέλφους -κυρίως της Κεντρικής και Βόρειας Ελλάδας- να επωφεληθούν παριστάμενοι -όσοι το προέκριναν- στη Συνέλευση, επωφελούμενοι ταυτόχρονα της ευκαιρίας να συναντηθούν και επικοινωνήσουν με άλλους συναδέλφους σε ένα επιλεγμένο, ποιοτικό περιβάλλον με παροχές που καλύφθηκαν εξ ολοκλήρου δαπάναις της Ένωσής μας. Η διοργάνωση και το αποτέλεσμα της επιβεβαίωσε τη διαπίστωση ότι η ενεργή συμμετοχή των συναδέλφων στις δραστηριότητες της Ένωσής μας -πολλά μάλλον σε εκείνες που προβλέπονται από το Καταστατικό ή το αφορούν- αποτελεί έμπρακτη απόδειξη της ευσυνειδησίας και της πρόσληψης εαυτών ως φορέων υψηλής περιωπής δικαστικού ήθους. Το Διοικητικό Συμβούλιο συνήγαγε συναφώς εποικοδομητικά συμπεράσματα και ευχαριστεί, με την ευκαιρία αυτή, τους συναδέλφους Εισαγγελείς που συμμετείχαν στη Συνέλευση.

Εκλογή Προϊσταμένων Εισαγγελιών Αθηνών & Θεσσαλονίκης

Από τις αρχαιρεσίες που έλαβαν χώρα στις Εισαγγελίες Εφετών και Πρωτοδικών Αθηνών και Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης την 20.9.2014, εξελέγησαν ως Διευθύνοντες τις αντίστοιχες υπηρεσίες οι κ.κ. Παναγιώτης Καραγιάννης, Εισαγγελέας Εφετών, Ηλίας Ζαγοραίος, Εισαγγελέας Πρωτοδικών και Σύρμω Κακάλη, Εισαγγελέας Πρωτοδικών (τέως Αντιπρόεδρος της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος). Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Εισαγγε-

γελέων Ελλάδος συγχαίρει τους εκλεγέντες και εύχεται επιτυχία στο έργο τους. Σημειωτέον ότι η ψηφοφορία έλαβε χώρα μετά τις τροποποιήσεις που επέφερε στον Ν 1756/1988 (ΚΟΔΚΔΛ) ο Ν 4286/2014, δύο (2) μόλις ημέρες πριν την εκλογή, ζήτημα για το οποίο εχώρησε -πριν τη δημοσίευση του νόμου στην ΕτΚ- αποστολή επιστολής και, εν συνεχεία, κοινή παράσταση διαμαρτυρίας των Προεδρείων όλων των Δικαστικών Ενώσεων στον Υπουργό Δικαιοσύνης, χωρίς, εν τούτοις, να υπάρξει ενδιαφέρον εκ μέρους του τελευταίου να μη διεξαχθούν οι αρχαιρεσίες με νομοθεσία που υιοθετήθηκε αιφνιδιαστικά (με βουλευτική τροπολογία σε νομοσχέδιο του Υπουργείου Υγείας) και χωρίς προηγούμενη διαβούλευση με τις Δικαστικές Ενώσεις.

Κοινή Επιτροπή υποβολής προτάσεων επί των Σχεδίων Κωδίκων

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος, σε συνεννόηση με εκείνο της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων, όρισε εκπροσώπους τον Εισαγγελέα Εφετών Π. Μπρακουμάτσο και τον Αντεισαγγελέα Εφετών Π. Παναγιωτόπουλο για να συμμετάσχουν σε κοινή ομάδα εργασίας των δύο Ενώσεων, η οποία θα επεξεργαστεί ενιαίο σώμα προτάσεων επί των Σχεδίων ΚΠΔ (που έχει ήδη παραδοθεί στον Υπουργό Δικαιοσύνης, μετά τη διαδικασία διαβούλευσης -σημειωτέον ότι επ' αυτού το ΔΣ της Ένωσής μας έχει υποβάλλει στο Υπουργείο Δικαιοσύνης γραπτές προτάσεις με το υπ' αριθ, πρωτ. 119/15.5.2014 έγγραφό του) και ΠΚ (που δεν έχει ακόμη τεθεί σε διαβούλευση). Αναμένεται ότι η πρωτοβουλία αυτή θα εξοικονομήσει χρόνο από την επεξεργασία κατ' ιδίαν νομοθετικών προτάσεων ή παρατηρήσεων και, παράλληλα, θα συμβάλει στη συνολική επεξεργασία των βασικών αυτών νομοθετικών κειμένων από πλευράς δικαστών και εισαγγελέων.

Αναμόρφωση ιστοσελίδας της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος

Το ΔΣ της ΕΕΕ ανέθεσε στην εταιρεία Lawnet να αναμορφώσει πλήρως το συντομότερο δυνατόν και, πάντως, πριν τη λήξη του τρέχοντος έτους, την ιστοσελίδα της Ένωσής μας, ώστε να τεθεί στην υπηρεσία των συναδέλφων ισότοπος με περιοδικά και τακτικά ανανεούμενη πληροφόρη-

ση, πεδία που θα παρουσιάζουν χρησιμότητα και λειτουργικότητα και, επιπλέον, να καθιερώσει το σύστημα της περιοδικής αποστολής σε όλα τα μέλη μας που διαθέτουν e-mails ηλεκτρονικής επιστολής (newsletter) με επίκαιρα ζητήματα ή θέματα για τα οποία απαιτείται συνολική και άμεση ενημέρωση των μελών μας (μισθολογικά, ασφαλιστικά, θεσμικά κ.λπ.). Προκειμένου το νέο αυτό σύστημα να αναπτύξει τη βέλτιστη απόδοσή του, καλούνται όσοι συνάδελφοι δεν το έχουν πράξει, να ενημερώσουν τη Γραμματεία μας (τηλεφωνικά, με e-mail ή φαξ) εάν διαθέτουν και ποιο e-mail, ώστε να ενταχθεί αυτό στο συνολικό κατάλογο ηλεκτρονικών διευθύνσεων, στις οποίες θα αποστέλλεται η σχετική ενημέρωση. Η συνεργασία όλων των συναδέλφων επ' αυτού είναι ιδιαίτερα χρήσιμη.

Αναδιάρθρωση του Διοικητικού Συμβουλίου

Μετά την παραίτηση της Αντιπροέδρου του ΔΣ της ΕΕΕ κ. Σύρμωσ Κακάλη, λόγω της εκλογής της ως διευθύνουσας την Εισαγγελία Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης, τη θέση του Αντιπροέδρου κατέλαβε ο κ. Παρασκευάς Αδάμης, Εισαγγελέας Πρωτοδικών, ενώ την κενωθείσα θέση μέλους κατέλαβε η κ. Ευθυμία Σωτηροπούλου, Εισαγγελέας Πρωτοδικών.

Νέες θέσεις Εισαγγελέων του πρώτου βαθμού

Με το Ν 4285/2014 προβλέφθηκε αύξηση των οργανικών θέσεων των Εισαγγελέων του πρώτου βαθμού κατά επτά (7), από 1.6.2016 και, ειδικότερα, με αύξηση κατά τέσσερις (4) των θέσεων των Εισαγγελέων Πρωτοδικών και κατά τρεις (3) εκείνων των Αντεισαγγελέων του αυτού βαθμού. Με την ενέργεια αυτή αποκαθίσταται εν μέρει η δυσάρεστη κατάσταση που δημιουργήθηκε με την ανακατανομή των θέσεων των Εισαγγελέων με το ΠΔ 30/2013, όποτε και δώδεκα (12) θέσεις από τον πρώτο βαθμό καταργήθηκαν, μεταφερόμενες στο δεύτερο βαθμό για την ενίσχυση του θεσμού των Μονομελών Εφετείων Κακουρηγημάτων. Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΕΕ χαιρετίζει τη νομοθετική πρωτοβουλία περί επαναφοράς των 7 θέσεων, για την οποία έχει προβεί τα δύο τελευταία έτη σε πλήθος παρεμβάσεων και παραστάσεων στον αρμόδιο Υπουργό και στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου και αναμένει ότι εν ευθέτω θα προβλεφθούν εκ νέου και οι λοιπές καταργηθείσες οργανικές θέσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν τα έντονα προβλήματα των αποδυναμωμένων υπηρεσιών του πρώτου βαθμού.

Ευρωπαϊκή Ένωση - Ποινική πολιτική

(α) Την 1.12.2014 λήγει η πενταετής μεταβατική περίοδος από τη θέση σε ισχύ της **Συνθήκης της Λισσαβώνας** (Ν 3671/2008) που -ως γνωστόν- αναμόρφωσε και ενοποίησε τις τέως Συνθήκες για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΣυνθΕΚ) και για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣυνθΕΕ) και, έκτοτε, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Πρωτοκόλλου 36 στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποκτούν αρμοδιότητα για όλα τα νομικά μέσα που έχουν υιοθετηθεί ως νομοθετικά μέσα του πρώην Τρίτου Πυλώνα (άρθρα 31 επ. της τέως ΣυνθΕΕ, σχετικά με τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις). Τούτο σημαίνει ότι ιδρύεται εφεξής μηχανισμός καταγγελίας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και προσφυγής στο Δικαστήριο κατά του κράτους-μέλους που είτε δεν μετέφερε καν ή δε μετέφερε ορθά τα πιο πάνω νομικά μέσα στην εσωτερική έννομη τάξη του. Πρόκειται για απτό αποτέλεσμα «κοινοτικοποίησης» της δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προήλθε από τη διακυβερνητική συνεργασία στις υποθέσεις με ποινικό χαρακτήρα. Μετά την ισχύ της Συνθήκης της Λισσαβώνας η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναλάβει καίριο τμήμα της ποινικής νομοθέτησης και, πλέον, και την επίβλεψη -με απειλή κυρώσεων- της εφαρμογής τους. Η διακυβερνητική συνεργασία και η ψευδαίσθηση των κρατών-μελών ότι το ποινικό δίκαιο είναι αμιγώς εθνική υπόθεσή τους προφανώς λήγει.

(β) Συνεχίζονται στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι διαπραγματεύσεις επί του Σχεδίου Κανονισμού για τη σύσταση **Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας**. Οι διαπραγματεύσεις οδήγησαν, επί Ελληνικής Προεδρίας (α' εξάμηνο τ.έ.), στην τροποποίηση της αρχικής πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής [COM 2013(534)final], που περιελάμβανε ένα Κεντρικό Γραφείο λήψης αποφάσεων (Ευρωπαίος Εισαγγελέας και 5 Αναπληρωτές του) σχετικά με την ποινική δίωξη που θα ασκηθεί, το κράτος που θα ανοίγει η δίκη, καθώς και για άλλα καίρια ζητήματα, όπως η αρχαιοθέτηση της υπόθεσης, πλαισιωμένο από αποκεντρωμένο σχήμα εθνικών εισαγγελέων (Εντεταλμένοι Εισαγγελείς) που θα λειτουργούν ως εκπρόσωποι του Κεντρικού Γραφείου. Ήδη -στο αναθεωρημένο Σχέδιο Κανονισμού- προβλέφθηκε ένα συλλογικό Κεντρικό Γραφείο («Κολλέγιο», με επικεφαλής τον Ευρωπαίο Γενικό Εισαγγελέα, επικουρούμενο από 5 Αναπληρωτές και μέλη Ευρωπαίους Εισαγγελείς από όλα τα κράτη-μέλη),

ενώ ειδικότερες κατηγορίες αποφάσεων μπορούν να λαμβάνονται από μερικότερες συνθέσεις του Κολλεγίου κ.λπ. Προβλέπεται ο Κανονισμός να υιοθετηθεί εντός του 2015. Σημειώνεται ότι η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και η αρμοδιότητά της για την καταζήτηση, τη δίωξη και την παραπομπή ενώπιον της δικαιοσύνης των δραστών εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, καθώς και την άσκηση ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων των κρατών-μελών της ποινικής δίωξης των αδικημάτων αυτών, προβλέπεται ευθέως στο άρθρο 86 Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), όπως ισχύει μετά τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισσαβώνας (Ν 3671/2008).

Συμμετοχή της Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου στην 7η Σύνοδο των Γενικών Εισαγγελέων των κρατών-μελών της ΕΕ

Την 22/24.10.2014, διεξήχθη στην πόλη Trier Γερμανίας, η 7η συνάντηση των Γενικών Εισαγγελέων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Την Εισαγγελία του Αρείου Πάγου εκπροσώπησαν η Εισαγγελέας του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου κ. **Ευτέρπη Κουτζαμάνη** και ο Αντεισαγγελέας κ. Γεώργιος Παντελής. Ανάμεσα στα θέματα που συζητήθηκαν ήσαν οι εξελίξεις στην συζήτηση του Κανονισμού για την σύσταση Γραφείου Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και η νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), αλλά και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΔΑ) σε ποινικά θέματα. Τα ζητήματα σχετικά με το ΔΕΕ παρουσίασε ο Πρόεδρός του, καθηγητής Βασίλειος Σκουρής. Τα βασικά θέματα που απασχόλησαν την σύνοδο ήσαν η εκπαίδευση των εισαγγελέων και άλλα διοικητικά θέματα του Δικτύου. Στη γραπτή παρέμβασή της, η Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου τόνισε την αναγκαιότητα της διαρκούς επιμόρφωσης των Εισαγγελέων, η οποία δεν πρέπει να περιορίζεται στα θέματα του δογματικού ουσιαστικού και δικονομικού ποινικού δικαίου, αλλά πρέπει να εκτείνεται σε θέματα του σύγχρονου ποινικού εγκληματικού φαινομένου, καθώς και σε ζητήματα ευρωπαϊκού δικαίου και δικαστικής συνεργασίας. Η κ. Κουτζαμάνη εξήρε, επίσης, τη συμβολή του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης (EJTN) και τόνισε ότι η Ελλάδα καταβάλλει ιδιαίτερες προσπάθειες για την εκπαίδευση και επιμόρφωση των δικαστικών λειτουργών.

Οι εορταστικές εκδηλώσεις για την ημέρα της Δικαιοσύνης (3.10.2014)

Με επισημότητα, υπό την αιγίδα του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου, εορτάστηκε και εφέτος από το Δικαστικό κόσμο της χώρας η ημέρα της μνήμης του Προστάτη των Νομικών, Αγίου Διονυσίου του Αρεοπαγίτη. Οι εκδηλώσεις διοργανώθηκαν από κοινού από τις Δικαστικές Ενώσεις και περιέλαβαν τη Θεία Λειτουργία και Ευχαριστήρια Δοξολογία που τελέσθηκε στον Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου Καρύκη [Πλ. Καρύτση], χοροστατούντος του Μητροπολίτη Κηφισίας, Αμαρουσίου και Ωρωπού κ. **Κυρίλλου**. Μετά το πέρας της, **χαιρετισμό εκ μέρους όλων των Δικαστικών Ενώσεων απηύθυνε ο Πρόεδρος της Ένωσης μας Κ. Τζαβέλλας**, ο οποίος αναφέρθηκε στο έργο και την προσφορά του Αγίου Διονυσίου στη θεμελίωση της χριστιανικής πίστης. Μετά τη λήξη της Θείας Λειτουργίας έλαβε χώρα η κυρίως εκδήλωση στην Παλαιά Βουλή. Κύρια ομιλήτρια εκ μέρους των Δικαστικών Ενώσεων ήταν η Πρόεδρος της Ένωσης Διοικητικών Δικαστών κ. **Ειρήνη Γιανναδάκη**, Πρόεδρος Εφετών Δ.Δ., η οποία, παρά το εορταστικό κλίμα της ημέρας, δεν παρέλειψε να εκφράσει -εκτός άλλων- την ανησυχία του Δικαστικού Κλάδου για τη θέση υπό διακινδύνευση της έννοιας του Κράτους Δικαίου από πράξεις και παραλείψεις της

Πολιτείας. Στην παρέμβασή του ο Υπουργός Δικαιοσύνης, **Χ. Αθανασίου**, τόνισε ότι, παρά τις αντίξοες συνθήκες υπό τις οποίες λειτουργεί η Ελληνική Δικαιοσύνη, οι δικαστικοί λειτουργοί ασκούν τα καθήκοντά τους με ψυχραιμία και νηφαλιότητα, χωρίς να φοβούνται ή να χειραγωγούνται. Ακολούθησε η ομιλία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Χαλκίδος, Ιστιαίας και Βορείων Σποράδων κ. **Χρυσόστομου** με θέμα «Ατενίζοντας το νόμο με το φως του Χριστού».

Το ψυχαγωγικό μέρος της εκδήλωσης, ανέλαβε η μικτή χορωδία του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών που ερμήνευσε συνθέσεις σύγχρονων Ελλήνων συνθετών με τη συνοδεία της Ορχήστρας Ελληνικών Μουσικών Οργάνων. Η εκδήλωση έκλεισε με σύντομη αποφώνηση της ΓΓ της ΕΔΕ **Μ. Στενιώτη**. Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους -μεταξύ άλλων- ο Πρόεδρος του ΑΠ, **Α. Κουτρομάνος**, η Εισαγγελέας του ΑΠ, **Ε. Κουτζαμάνη**, ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, **Λ. Ρακιντζής**, οι Γ.Γ. του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Διαφάνειας **Ν. Κανελλόπουλος** και **Γ. Σούρλας**, ανώτατοι Δικαστές όλων των δικαστικών κλάδων, επίσημοι και πλήθος δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Παρουσία και λειτουργικά καθήκοντα Εισαγγελέα στις δημόσιες υπαίθριες συναθροίσεις, κατά τη διενέργεια αστυνομικών επιχειρήσεων και άλλων πράξεων της διοίκησης*

Δημήτριος Πέρρος, Αντεισαγγελέας Εφετών

Ο Εισαγγελέας κατά την άσκηση των καθηκόντων του, σε αρκετές περιπτώσεις καλείται να παραστεί αυτοπροσώπως κατά την διενέργεια αστυνομικών επιχειρήσεων και άλλων πράξεων της διοίκησης, είτε γιατί ειδικοί νόμοι ορίζουν αυτή την υποχρέωσή του, είτε γιατί απλώς ζητείται από τις αστυνομικές ή διοικητικές αρχές η παρουσία του στον τόπο της διενέργειας αυτών των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που πιθανολογείται η πρόκληση επεισοδίων ή αναταραχών. Κατόπιν αυτών είναι αναγκαία, αφενός μεν η παράθεση των ειδικών και γενικών διατάξεων του ισχύοντος δικαίου, που ρυθμίζουν την δυνατότητα ή την υποχρέωση της παρουσίας του Εισαγγελέα κατά τη διενέργεια αστυνομικών επιχειρήσεων και άλλων πράξεων της διοίκησης, αφετέρου δε η οριοθέτηση των λειτουργικών καθηκόντων αυτού στις ως άνω περιπτώσεις. Ειδικότερα:

Α) Υπαίθριες δημόσιες συναθροίσεις.

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 11 παρ. 2 Σ (σε συνδυασμό με το άρθρο 11 παρ. 1 ΕΣΔΑ), μόνο στις δημόσιες υπαίθριες συναθροίσεις μπορεί να παρίσταται η αστυνομία, αυτές μπορούν δε να απαγορευθούν ή να διαλυθούν με αιτιολογημένη απόφαση της αστυνομικής αρχής, γενικά, αν εξαιτίας τους επίκειται σοβαρός κίνδυνος για τη δημόσια ασφάλεια, σε ορισμένη δε περιοχή, αν απειλείται σοβαρή διατάραξη της κοινωνικοοικονομικής ζωής, με την διαδικασία που ειδικός νόμος θα ορίσει.

Επομένως, αποκλειστικά αρμόδια για την υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις απαγόρευση ή διάλυση δημόσιων υπαίθριων συναθροίσεων καθίσταται από το Σύνταγμα η αστυνομική αρχή και μόνον, οι δε διατάξεις ειδικών νόμων (άρ. 7 ΝΔ 794/1971 και ΒΔ 269/1972), κατά το μέρος που προέβλεπαν τη συμμετοχή του Εισαγγελέα στην συγκροτούμενη ενόψει της διάλυσης δημόσιας υπαίθριας συνάθροισης επιτροπή προκειμένου να εκφέρει απλή γνώμη για το εάν πρέπει ή όχι να διαλυθεί η δημόσια υπαίθρια συνάθροιση και στη συνέχεια για το εάν πρέπει να γίνει χρήση των όπλων προς το σκοπό αυτό, τυγχάνουν πλέον ανεφάρμοστες, ως αντικείμενες στο άρθρο 89 Σ, που επιτρέπει κατ' εξαίρεση τη συμμετοχή του Εισαγγελέα σε συμβούλια ή επιτροπές που ασκούν αρμοδιότητες πειθαρχικού, ελεγκτικού ή δικαιοδοτικού χαρακτήρα, περίπτωση για την οποία σαφώς δεν πρόκειται εν προκειμένω (βλ. σχετικά 8/2002 Γνωμοδότηση Αντεισαγγελέα Αρείου Πάγου Γ. Κανιαδάκη).

Δεν υφίσταται, επομένως, πλέον η υποχρέωση του Εισαγγελέα να προσέρχεται στον τόπο κάθε δημόσιας υπαίθριας συνάθροισης που πιθανόν πρόκειται να διαλυθεί, αφού αυτή η υποχρέωση προσέλευσής του είχε σαν σκοπό την συμμετοχή του στην επιτροπή αυτή, ώστε να καταστεί -και νομικά- δυνατή η διάλυση της συνάθροισης από την Αστυνομική Αρχή, που κατ' εξαίρεση μόνο, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στις ως άνω διατάξεις, μπορούσε νόμιμα να ενεργήσει χωρίς την προηγούμενη γνώμη του Εισαγγελέα.

Περαιτέρω όμως, συνεχίζει να υφίσταται το δικαίωμα του αρμόδιου Εισαγγελέα να παρίσταται στον τόπο κάθε υπαίθριας δημόσιας συνάθροισης, ή σε οποιοδήποτε άλλο σημείο πρόσφορο για την παρακολούθηση αυτής (π.χ. σε γραφεία της Αστυνομίας μέσω τηλεοπτικού κυκλώματος), σε κάθε περίπτωση που ο ίδιος το κρίνει σκόπιμο (αφού θα έχει ενημερωθεί εκ των προτέρων από την Αστυνομική Αρχή, τόσο για την πραγματοποίηση

της συνάθροισης, όσο και για την συνδρομή ή μη των προϋποθέσεων για την διάλυσή της), έχει δε αρμοδιότητα στις περιπτώσεις αυτές, σύμφωνα και με την διάταξη του άρθρου 25 παρ. 1 εδ. δ' Ν 1756/1988 («Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων»), για την άμεση εποπτεία και τον έλεγχο των αστυνομικών αρχών αναφορικά με την πρόληψη και τη δίωξη των εγκλημάτων.

Το αυτό δικαίωμα έχει ο Εισαγγελέας και με βάση ειδικότερες διατάξεις, προκειμένου να ασκήσει τα καθήκοντα που αυτές του επιβάλλουν, όπως το άρθρο 3 παρ. 2 του Ν 2472/1997 που προβλέπει την κατόπιν εντολής εκπροσώπου της εισαγγελικής αρχής δυνατότητα καταγραφής ήχου ή εικόνας δημοσίων συναθροίσεων με σκοπό βεβαίωσης κακουργημάτων ή πλημμελημάτων που τελούνται με δόλο, εφόσον επίκειται σοβαρός κίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια, ουδόλως προκύπτει δε από την ανωτέρω διάταξη υποχρέωση του Εισαγγελέα να παρίσταται και να παρακολουθεί (είτε επί τόπου, είτε μέσω τηλεοπτικού κυκλώματος) τη συνάθροιση, προκειμένου να ασκήσει το καθήκον του αυτό.

Εξυπακούεται ότι σε περίπτωση τέλεσης αξιοποιώνων πράξεων σε δημόσιες συναθροίσεις, για τις οποίες ενεργούνται αυτεπάγγελτες προανακριτικές πράξεις (έρευνες, συλλήψεις κ.λπ.) από τις αστυνομικές αρχές υφίσταται πάντοτε δικαίωμα του αρμόδιου Εισαγγελέα να παρίσταται ως άνω υπό την ιδιότητά του ως εποπτευόντος την προανάκριση και στο πλαίσιο ενάσκησης του δικαιώματός του να παρίσταται κατά την ενέργεια κάθε ανακριτικής πράξης (άρθρο 31 ΚΠΔ).

Σε κάθε περίπτωση, ο Εισαγγελέας, ακόμη και όταν παρευρίσκεται στον τόπο της υπαίθριας δημόσιας συνάθροισης, ενεργεί στα πλαίσια των ως άνω λειτουργικών καθηκόντων του και έχει σαν κύρια αποστολή του τον έλεγχο της τήρησης της νομιμότητας και την διαπίστωση ενδεχομένων παραβάσεων αυτής, καθ' όλη την διάρκεια των επιχειρήσεων. Δεν περιλαμβάνεται, εν τούτοις, στα λειτουργικά καθήκοντα του Εισαγγελέα, η διατύπωση υποδείξεων ή εντολών για θέματα αμιγώς αστυνομικού χαρακτήρα (π.χ. μέθοδοι διενέργειας αστυνομικών επιχειρήσεων, συλλήψεων κ.λπ.), για τα οποία είναι αποκλειστικά αρμόδια και ειδικά εκπαιδευμένα προς τούτο τα όργανα της Αστυνομικής Αρχής, που οφείλουν να ενεργούν αυτεπαγγέλτως τα προβλεπόμενα στο νόμο.

Β) Κατεδάφιση αυθαιρέτων κατασκευών και παρανόμων κεραίων ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών σταθμών.

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 6 του ΠΔ 267/1998 (195 Α', «Διαδικασία χαρακτηρισμού και κατεδάφισης νέων αυθαιρέτων κατασκευών»), η κατεδάφιση αυθαιρέτων ενεργείται από συνεργείο της αρμόδιας πολεοδομικής υπηρεσίας που αποτελείται από κατάλληλο προσωπικό και με τον αναγκαίο εξοπλισμό. Κατά την κατεδάφιση του αυθαίρετου μπορεί να παρίστανται αστυνομικά όργανα για την πρόληψη και καταστολή τυχόν αδικών πράξεων. Στην περίπτωση που η προσπέλαση στο αυθαίρετο εμποδίζεται για οποιοδήποτε λόγο, ζητείται η συνδρομή της Εισαγγελικής Αρχής. Στην περίπτωση που απαιτείται απομάκρυνση των ενοίκων, αυτή γίνεται από αστυνομικά όργανα, η δε εκκένωση του αυθαίρετου γίνεται από το συνεργείο κατεδάφισης.

Από την απλή αντιπαραβολή των όρων που χρησιμοποιούνται στην διατύπωση του νόμου αναφορικά με την λειτουργική αρμοδιότητα, αφενός μεν της Αστυνομικής Αρχής και, αφετέρου, της Εισαγγελικής Αρχής κατά την διαδικασία της κατεδάφισης των αυθαιρέτων κατασκευών με τους όρους «π α ρ ά σ τ α σ η» και «σ υ ν δ ρ ο μ ή», αντίστοιχα, προκύπτει το διαφορετικό περιεχόμενό τους

(βλ. Εισήγηση Εισαγγελέα Πρωτοδικών Στ. Δασκαλόπουλου στην Περιοδική Έκδοση της Ένωσης Εισαγγελέων «ΘΕΣΕΙΣ», σελ. 29). Τα μεν αστυνομικά όργανα παρίστανται για την πρόληψη και καταστολή τυχόν αδικών πράξεων, όταν αυτό είναι απαραίτητο, ο δε αρμόδιος Εισαγγελέας, σε περίπτωση που η προσπέλαση στο αυθαίρετο εμποδίζεται για οποιοδήποτε λόγο, δεν έχει υποχρέωση από το νόμο να παρίσταται στον τόπο της κατεδάφισης, αλλά παρέχει την συνδρομή του προς τους εκπροσώπους της αρμόδιας Διοικητικής ή Αστυνομικής Αρχής, με οποιοδήποτε τρόπο ο ίδιος κρίνει κατά περίπτωση σκόπιμο και αναγκαίο, ενεργώντας και πάλι στα πλαίσια της γενικότερης αρμοδιότητάς του για την τήρηση της νομιμότητας, την προστασία του πολίτη και τη διαφύλαξη των κανόνων της δημόσιας τάξης. Σε περίπτωση που κρίνει σκόπιμη την αυτοπρόσωπη παρουσία του στον τόπο της κατεδάφισης, ο αρμόδιος Εισαγγελέας ενεργεί στα πλαίσια των πιο πάνω λειτουργικών του καθηκόντων, στα οποία δεν περιλαμβάνονται θέματα αμιγώς διοικητικού ή αστυνομικού χαρακτήρα, όπως η πρόοδος ή μη της διαδικασίας κατεδάφισης (όταν αυτή διενεργείται νόμιμα), οι μέθοδοι απομάκρυνσης των διαμαρτυρομένων ενοίκων και συγγενών, οι αυτόφωρες συλλήψεις εάν τελεσθούν αξιόποινες πράξεις, όπως αντίσταση (167 ΠΚ), απείθεια (169 ΠΚ) κ.λπ., θέματα για τα οποία παραμένουν αποκλειστικά αρμόδιες οι Αστυνομικές και Διοικητικές Αρχές. Επισημαίνεται πάντως ότι, να μεν ο Εισαγγελέας δεν είναι αρμόδιος να κρίνει για την πρόοδο ή μη της διαδικασίας κατεδάφισης, οφείλει όμως στο πλαίσιο των εν γένει αρμοδιοτήτων και εξουσιών που διαθέτει εκ του νόμου, αν του αναφερθεί από τους αρμοδίους υπαλλήλους ή υπαρξη εμποδίων που καθιστούν αδύνατη την κατεδάφιση, να ελέγξει -κατά το δυνατόν- εάν τα εμπόδια αυτά είναι πραγματικά ή προσχηματικά και στη τελευταία περίπτωση αν τούτο δύναται να θεμελιώσει το αδίκημα της παράβασης καθήκοντος εκ μέρους των υπαλλήλων ή οποιοδήποτε άλλο αδίκημα εκ μέρους τρίτου και να ενημερώσει σχετικά τους αρμοδίους υπαλλήλους της πολεοδομίας (βλ. σχετικά 14/2007 Εγκύκλιο του Αντεισαγγελέα Αρείου Πάγου Κ. Καρούτσου).

Σε περίπτωση που απαιτηθεί η είσοδος σε κατοικία για τη διενέργεια κατ' οίκον έρευνας ή σύλληψης, πριν ή κατά την διάρκεια της διαδικασίας κατεδάφισης, θα πρέπει να εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 253 επ. ΚΠΔ και για τη διενέργεια των ερευνών αυτών θα παρίσταται σε κάθε περίπτωση Δικαστικός Λειτουργός (δηλ. ο κατά τόπον αρμόδιος Πταισματοδίκης ή -όταν δεν είναι δυνατή η παρουσία αυτού- ο αρμόδιος Εισαγγελέας). Τέλος, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα προαναφερθέντα σχετικά με την παρουσία του Εισαγγελέα ισχύουν και στις περιπτώσεις που επιχειρείται από τις αρμόδιες πολεοδομικές υπηρεσίες -ή με πρωτοβουλία αυτών- η κατεδάφιση παρανόμων ή μη λειτουργουσών κατασκευών κεραίων ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών σταθμών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 Ν 2801/2000, αφού ρητώς ο Ν 2801/2000 (άρθρο 1 παρ. 5 ε') παραπέμπει ως προς τη διαδικασία κατεδάφισης στις διατάξεις του ΠΔ 267/1988.

Γ) Καταλήψεις δρόμων, επαγγελματικών χώρων κ.λπ. από ομάδες ατόμων ή άλλες κοινωνικές αναταραχές.

Σε περίπτωση που τελούνται αξιόποινες πράξεις από περισσότερα συγκεντρωμένα άτομα ή από ομάδες ατόμων, επαγγελματικές, αθλητικές ή άλλες κοινωνικές αναταραχές (π.χ. καταλήψεις δρόμων, παρακώλυση συγκοινωνιών, καταλήψεις επαγγελματικών χώρων ή δημοσίων κτιρίων, επεισόδια κατά την διάρκεια απεργιών, ή μέσα

* Εισήγηση η οποία υιοθετήθηκε με την υπ' αριθμ. 1/2013 απόφαση της Ολομέλειας της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών.

και γύρω από αθλητικούς χώρους, γήπεδα, κ.λπ.), δεν προβλέπεται από κανένα ειδικότερο νόμο η υποχρέωση της αυτοπρόσωπης παρουσίας του Εισαγγελέα στον τόπο των επεισοδίων αυτών, η δε Αστυνομική Αρχή είναι η μόνη αρμόδια να επιληφθεί για τις αυτεπαγγέλτως διωκόμενες πράξεις που τυχόν τελέσθηκαν και έχει υποχρέωση να ενεργεί τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις των άρθρων 417 επ. ΚΠΔ (αυτόφωρη διαδικασία), ενημερώνοντας όμως ταυτόχρονα τον αρμόδιο Εισαγγελέα. Θα πρέπει να επισημανθεί εδώ ότι, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 25 παρ. 4 α΄ Ν 1756/1988 (ΚΟΔΚΔΔ), ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών έχει δικαίωμα να συνιστά σε όσους φιλονικούν να αποφύγουν την τέλεση αξιοποιώνων πράξεων και να επιδιώξουν την ειρηνική λύση της δια-

φοράς τους, εάν το κρίνει σκόπιμο, είτε στον τόπο των επεισοδίων, είτε σε άλλο χώρο.

Κατόπιν αυτών εισηγούμαι στην Ολομέλεια να αποφασίσει ότι:

- 1) Ο Εισαγγελέας δικαιούται να παρίσταται αυτοπρόσωπος στον τόπο κάθε υπαίθριας δημόσιας συνάθροισης ή με άλλο τρόπο να λαμβάνει γνώση των όσων διαδραματίζονται στον τόπο της συνάθροισης, προκειμένου να διαμορφώσει ιδία αντίληψη και άποψη, σχετικά με την τήρηση ή μη της νομιμότητας, με βάση τις αρχές της διαφύλαξης των κανόνων της δημόσιας τάξης αλλά και της προστασίας των δικαιωμάτων του πολίτη.
- 2) Κατά τη διεξαγωγή αστυνομικών επιχειρήσεων για

την αποκατάσταση της έννομης τάξης και την σύλληψη των παραβατών του ποινικού νόμου, καθώς και κατά τη διενέργεια κάθε είδους πράξεων της Διοίκησης, για την αποκατάσταση της νομιμότητας, δεν υφίσταται υποχρέωση αυτοπρόσωπης παρουσίας του Εισαγγελέα στον τόπο των ως άνω επιχειρήσεων, αλλά δικαίωμα αυτού που ασκείται κάθε φορά κατά την κρίση του και με σκοπό τον έλεγχο της τήρησης της νομιμότητας, τη διαφύλαξη των κανόνων της δημόσιας τάξης και την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη.

3) Τα καθήκοντα του Εισαγγελέα στις ως άνω περιπτώσεις είναι δικαιοδοτικού χαρακτήρα και ο τρόπος ενάσκησης αυτών εναπόκειται στην ανέλεγκτη κρίση του.

Λειτουργική αποστολή του εισαγγελέα και φύση του εισαγγελικού θεσμού*

Σταμάτης Δασκαλόπουλος, Εισαγγελέας Εφετών

Το 1984 εκδόθηκε το κλασικό σήμερα, πρωτοποριακό τότε, συγγραφικό έργο του αιμνήστου Κωνσταντίνου Σταμάτη, Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου και Καθηγητή του Ποινικού Δικαίου στη Νομική Σχολή Αθηνών.

Γνωστός ο τίτλος του: «Η προκαταρκτική εξέταση στην ποινική διαδικασία και οι αρχές της νομιμότητας και της σκοπιμότητας». Αποτέλεσε σπουδαία πράγματι επιστημονική μελέτη που με δογματική πληρότητα “προσπάθησε να κρατήσει ζωντανό το θεσμό της προκαταρκτικής εξέτασης” -πριν την σημαντική ενδυνάμωσή του με το Ν 3160/2003 -κατά τη χαρακτηριστική έκφραση του Νικολάου Ανδρουλάκη στη γενική εισήγησή του στο 11ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Ποινικού Δικαίου που έγινε στην Αθήνα τον Δεκέμβριο 2010 με κεντρικό θέμα την ποινική προδικασία. Στο πρώτο και εισαγωγικό κεφάλαιο αυτού του έργου με τίτλο «Ο εισαγγελικός θεσμός, η διαμόρφωσή του και η λειτουργική του αρμοδιότητα» ο συγγραφέας με εξαίρετη επιστημονική τεκμηρίωση αναδεικνύει τη θεσμική αποστολή του εισαγγελέα ως δικαστικού λειτουργού υπό το φως του μόλις επί εννέα έτη ισχύοντος τότε -κατά την έκδοση αυτού του βιβλίου- Συντάγματός μας.

Οι θέσεις και οι απόψεις εκείνης της μελέτης αναφορικά με το κεντρικό ζήτημα της λειτουργικής αποστολής του εισαγγελέα και της φύσης του εισαγγελικού θεσμού -που είναι και η θεματική της παρούσης εισήγησης- έμελλε να εδραιωθούν 19 χρόνια αργότερα με την σημαντική νομοθετική παρέμβαση στο θεσμό της προκαταρκτικής εξέτασης με το Ν 3160/2003.

Έτσι η νέα σύγχρονη μορφή της προκαταρκτικής εξέτασης και οι προϋποθέσεις για την άσκηση της ποινι-

κής δίωξης μετά το νόμο αυτόν συμβάλλουν σημαντικά στη προσέγγιση της φύσης του εισαγγελικού θεσμού, παράλληλα με τις λοιπές δικονομικές διατάξεις σχετικά με τη λειτουργική αποστολή του εισαγγελέα τόσο στην ποινική προδικασία όσο και στην κυρία διαδικασία στο ακροατήριο.

Συνακόλουθα λοιπόν τα άρθρα 43 και 47 του ΚΠΔ, όπως ισχύουν και μετά τον σχετικά πρόσφατο και πολυσυζητημένο Ν 4055/2012, που δεν απέστη όμως της βασικής δογματικής του καινοτόμου τότε Ν 3160/2003 σε όποιες τροποποιήσεις επέφερε σ΄ αυτά, μαζί με την παρ. 2 του άρθρου 31 ΚΠΔ που ρυθμίζει θεσμικά την σύγχρονη πλέον μορφή της προκαταρκτικής εξέτασης, προσδίδοντας σ΄ αυτή κομβικά τον χαρακτήρα μίας πλέον σημαντικής ανακριτικής λειτουργίας της ποινικής προδικασίας και μάλιστα πριν την ποινική δίωξη, οι παραπάνω λοιπόν διατάξεις αναβάθμισαν σημαντικά τη λειτουργική αποστολή του εισαγγελέα όπως την αξιώνει το Σύνταγμά μας.

Το πλέγμα των παραπάνω διατάξεων και η δογματική τους θέση αναφορικά με τον εισαγγελέα καθώς και η νοηματική επεξεργασία τους συμβάλλουν κατά πολύ στην προσέγγιση της φύσης του εισαγγελικού θεσμού και τον προσδιορισμό της λειτουργικής αποστολής του στη σύγχρονη ελληνική έννομη τάξη.

Η δικαιοδοτική κρίση είναι αναμφίβολα το πρωταρχικό και κύριο έργο του δικαστικού λειτουργού. Κατά το άρθρο 88 του Συντάγματος δικαστικοί λειτουργοί είναι οι δικαστές και οι εισαγγελείς οι οποίοι κατ΄ άρθρο 87 αυτού απονέμουν δικαιοσύνης μέσω των δικαιοδοτικών τους κρίσεων κατά τους κανόνες της εκάστοτε δικονομίας.

Ας έρθουμε τώρα στην ποινική δίκη. Όπως είναι γνωστό τρία είναι τα κομβικά σημεία της ποινικής διαδικασίας : α) η επιλογή -δικαιοδοτική- αποκλειστικά του εισαγγελέα για άσκηση ή μη ποινικής δίωξης, β) η επιλογή, και αυτή δικαιοδοτική, αποκλειστικά του εισαγγελέα στα πλημμελήματα, εισαγγελέα και προέδρου εφετών στα κακουργήματα του άρθρου 308 Α ΚΠΔ ή του αρμοδίου

κατά περίπτωση δικαστικού συμβουλίου μετά πρόταση του εισαγγελέα, όπου η ποινική δικονομία προβλέπει, για παραπομπή ή μη του κατηγορουμένου σε δίκη και γ) η απόφαση του ποινικού δικαστηρίου μετά την εισαγγελική αγόρευση. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις η θεσμική λειτουργία του εισαγγελέα υπό την ισχύ των παραπάνω συνταγματικών και δικονομικών διατάξεων είναι χωρίς καμία αμφιβολία καθαρά δικαιοδοτική ως δικαστικού λειτουργού.

Ειδικότερα το σύγχρονο δικονομικό μας σύστημα που ρυθμίζει την ποινική προδικασία μετά τις προαναφερθείσες νομοθετικές παρεμβάσεις, αξιοποιώντας τον εισαγγελέα καθαρά ως δικαστικό λειτουργό, όπως ορίζει το Σύνταγμα, περιβάλλει πλέον με μείζονες εγγυήσεις τη σημαντική για την ποινική διαδικασία δικαιοδοτική κρίση του περί άσκησης ή μη ποινικής δίωξης, αναγνωρίζοντας παράλληλα και την ιδιαίτερη κοινωνική σημασία που έχει να αποκτήσει ένας πολίτης την ιδιότητα του κατηγορουμένου. Στα πλαίσια αυτά δύο παράμετροι είναι προσδιοριστικοί σ΄ αυτό το δικονομικό στάδιο της λειτουργικής αποστολής του εισαγγελέα, που βοηθούν και για την κατανόηση της φύσης του εισαγγελικού θεσμού και της εισαγγελίας γενικότερα ως ανεξάρτητης δικαστικής αρχής.

Η πρώτη παράμετρος καθορίζεται ευθέως από το νόμο και αφορά στις προϋποθέσεις για την άσκηση της ποινικής δίωξης απ΄ τον εισαγγελέα ενώ η δεύτερη προκύπτει ερμηνευτικά και αφορά στην εγγυητική λειτουργία του εισαγγελέα στην προκαταρκτική εξέταση.

Θα πάρουμε ως αφετηρία την τελευταία που βρίσκεται σε προηγούμενο δικονομικό στάδιο σε σχέση με την ποινική δίωξη. Όταν η προκαταρκτική εξέταση ενεργείται από γενικό ή ειδικό ανακριτικό υπάλληλο κατά τα άρθρα 31 παρ. 1, 33 και 34 ΚΠΔ μετά γραπτή παραγγελία του εισαγγελέα, θεσμικά και πρακτικά την εποπτεία για την ασφαλή κατοχύρωση και υλοποίηση των γνωστών μας δικαιωμάτων που η παρ. 2 του άρθρου 31 του ίδιου Κώδικα αναγνωρίζει στο πρόσωπο κατά του οποίου στρέφε-

* Εισήγηση στην Επιμορφωτική Συνάντηση για Δικαστές και Εισαγγελείς που διοργάνωσε η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών με θέμα «Η άσκηση του δικαστικού και εισαγγελικού λειτουργήματος: Προβλήματα και Προοπτικές», στη Θεσσαλονίκη, την 30/31.1.2014.

Ομαδική ασφάλιση στην εταιρεία INTERAMERICAN

Αγαπητοί Συνάδελφοι,

Η Ένωσή μας έχει καταρτίσει, ήδη από το 1986, **Ομαδικό Ασφαλιστήριο Ζωής** και Υγείας με την ασφαλιστική εταιρία **«INTERAMERICAN»**. Μέχρι τούδε, το συμβόλαιο λειτουργεί απρόσκοπτα και πολλοί συνάδελφοι που χρειάστηκαν νοσοκομειακή περίθαλψη, διευκολύνθηκαν κατά την αντιμετώπιση περισσότερο ή λιγότερο σοβαρών προβλημάτων υγείας, με την κάλυψη των δαπανών στις οποίες υποβλήθηκαν.

Η υγεία είναι πολύτιμο και άξιο ιδιαίτερης προστασίας αγαθό. Με δεδομένα τα σημερινά προβλήματα στο Σύστημα Υγείας, η μέριμνα για πρόσθετη ασφάλιση είναι σχεδόν επιτακτική. Το Ομαδικό μας Συμβόλαιο εξασφαλίζει την πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας και αξιοποιεί την κάλυψη που ήδη έχουμε από το Κύριο Φορέα Ασφάλισής μας, ούτως ώστε να περιορίζεται η συμμετοχή μας στα έξοδα νοσηλείας. Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παροχές προστασίας με ασφάλεια ζωής και ανικανότητας και παροχές υγείας, όπως κάλυψη δαπανών για νοσοκομειακή περίθαλψη σε ιδιωτικά και κρατικά νοσοκομεία, αμοιβές χειρουργών και αναισθησιολόγων, επιδό-

ματα τοκετού, απευθείας κάλυψη σε κορυφαία ιδιωτικά θεραπευτήρια. Επίσης, περιλαμβάνει εξωνοσοκομειακή περίθαλψη με κάλυψη δαπανών για ιατρικές επισκέψεις, διαγνωστικές εξετάσεις, φάρμακα και ετήσιο προληπτικό έλεγχο (check up).

Στο Πρόγραμμα μπορούν να ασφαλιστούν όλα τα μέλη της Ένωσης, εντασσόμενα ανάλογα με την ηλικία τους σε συγκεκριμένη κατηγορία του Προγράμματος. Πριν την ασφάλιση είναι απαραίτητο να συμπληρωθούν ειδικά έντυπα (αίτηση ένταξης, ερωτηματολόγιο υγείας). Τα μέλη μας ασφαλίζονται μέχρι το 70ο έτος της ηλικίας, **Επίσης, μπορούν να ασφαλιστούν και τα εξαρτώμενα μέλη** (οι σύζυγοι μέχρι το 70ο και τα τέκνα μέχρι το 27ο έτος της ηλικίας τους). Τα ασφαλιστρα καταβάλλονται κάθε εξάμηνο με ταχυπληρωμή, που αποστέλλεται στην διεύθυνση που έχει δηλωθεί από το μέλος. Για περισσότερες πληροφορίες και αποστολή του σχετικού έντυπου υλικού, μπορείτε να επικοινωνήσετε με τη Γραμματεία της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος (κ. Άγγελος Σπύρου, τηλ.: 210-8222548, fax: 210-8254211, καθώς και στο email: eisag@otenet.gr).

ται η προκαταρκτική εξέταση (και τα οποία δικαιώματα πράγματι προσιδιάζουν με αυτά του κατηγορουμένου) την έχει ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, ο οποίος διευθύνει και εποπτεύει την προκαταρκτική εξέταση. Για το λόγο αυτό και με βάση όσα προεκτέθηκαν μπορούμε να νοήσουμε εδώ μια μορφή προσφυγής αυτού κατά του οποίου ενεργείται η προκαταρκτική εξέταση ενώπιον του εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Με αυτήν θα ζητεί την ικανοποίηση οποιουδήποτε απ' τα δικαιώματά του που του αναγνωρίζει κατά την προκαταρκτική εξέταση η παρ. 2 του άρθρου 31 ΚΠΔ, αν του το στέρησε ο ανακριτικός υπάλληλος που τη διενεργεί. (λ.χ. αν του αρνείται προθεσμία για να ετοιμάσει τους υπερασπιστικούς ισχυρισμούς του ή δεν του χορηγεί αντίγραφα της δικογραφίας αν και του τα ζήτησε). Σ' αυτές τις περιπτώσεις με δεσμευτική για τον ανακριτικό υπάλληλο διάταξή του, στηριζόμενη στα ανωτέρω άρθρα, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών θα αποκαταστήσει την ικανοποίηση του παραβιασθέντος δικαιώματος. Διότι ο εισαγγελέας εδώ είναι **εγγυητής** των κατ' άρθρο 31 παρ. 2 ΚΠΔ δικαιωμάτων αυτού που του αποδίδεται η τέλεση της ερευνώμενης αξιόποινης πράξης.

Θα επιχειρήσουμε τώρα να προσεγγίσουμε την πρώτη και σπουδαιότερη παραπάνω παράμετρο για την διακρίβωση της φύσης του εισαγγελικού θεσμού και της λειτουργικής αποστολής του εισαγγελέα. Θα εξετασθεί δηλαδή η λειτουργία του εισαγγελέα υπό το πρίσμα των σύγχρονων δικονομικών διατάξεων κατά την επιλογή της κρίσιμης δικαιοδοτικής κρίσης του για άσκηση ή μη ποινικής δίωξης.

Με δεδομένη την αρχή του δικονομικού μας συστήματος στο ποινικό δίκαιο ότι χωρίς ποινική δίωξη για συγκεκριμένες πράξεις δεν νοείται ποινική δίκη γι' αυτές, -θεμελιώδη αρχή που αν παραβιασθεί προκαλείται απόλυτη ακυρότητα κατ' άρθρο 171 περ. 1β' ΚΠΔ- γίνεται σαφές ότι το ουσιαστικό δικαίωμα της πολιτείας για την κατηγορία κατά των αξιοποιώνων πράξεων τίθεται σε κίνηση μόνον από τον **εισαγγελέα** που αποτελεί **ανεξάρτητη δικαστική αρχή**, ο οποίος με την άσκηση της ποινικής δίωξης κινεί τη διαγνωστική διαδικασία της ποινικής δίκης η οποία πλέον έχει αναχθεί σε έννομη σχέση κατά την επιτυχή έκφραση του Κωνσταντίνου Σταμάτη στο προαναφερθέν πόνημά του.

Για να γίνει αυτό και να προκληθεί έτσι ποινική δίκη απαιτούνται ορισμένες ουσιαστικές προϋποθέσεις (θετικές ή αρνητικές λ.χ. συνδρομή επαρκών ενδείξεων ή μη εξάλειψη του αξιοποιίνου με παραγραφή) αλλά και ορισμένες δικονομικές (λ.χ. μη ύπαρξη δεδικασμένου κατ' άρθρο 57 ΚΠΔ που κωλύει νέα ποινική δίωξη για την ίδια πράξη). Την κρίση περί συνδρομής ή μη αυτών των προϋποθέσεων ο νόμος την αναθέτει ευθέως μόνον στον εισαγγελέα στα πλαίσια των άρθρων 43 και 47 ΚΠΔ.

Η σύγχρονη μορφή αυτών των διατάξεων μετά τους Νόμους 3160/2003, 3904/2010 και 4055/2012 είναι σημαντικά προσδιοριστική της λειτουργικής αποστολής του εισαγγελέα ως δικαστικού λειτουργού και της φύσης του εισαγγελικού θεσμού και γενικά της εισαγγελίας ως ανεξάρτητης δικαστικής αρχής. Κατ' αρχήν ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, εφετών και του Αρείου Πάγου κατά τα άρθρα 31 και 35 ΚΠΔ έχει δικαίωμα πάντοτε, πέραν του υποχρεωτικού επί κακουργημάτων, εφόσον το κρίνει απαραίτητο, να ενεργεί την αναβαθμισμένη πλέον προκαταρκτική εξέταση μετά μήνυση, έγκληση, αναφορά, είδηση ή άλλη πληροφορία, έστω κατ' εξαίρεση και ανώνυμη κατά τη νέα παρ. 4 του άρθρου 43 ΚΠΔ (όπως αυτή ισχύει μετά την αντικατάσταση του άρθρου αυτού με το άρθρο 27 παρ. 3 Ν 4055/2012) για να διερευνήσει την τέλεση τυχόν αξιοποιίνων πράξεων. Δηλαδή ως **ανεξάρτητη δικαστική αρχή** ο εισαγγελέας με τις μείζο-

νες εγγυήσεις του **ανεξάρτητου δικαστικού λειτουργού** κινεί μια σημαντική ανακριτική λειτουργία στην ποινική προδικασία μετά το πέρας της οποίας θα αχθεί στην **κομβική δικαιοδοτική του κρίση περί άσκησης ή μη ποινικής δίωξης** απ' την οποία και μόνον εξαρτάται, όπως ήδη λέχθηκε, αντιστοίχως η ύπαρξη ή μη ποινικής δίκης. Η σύγχρονη ποινική επικαιρότητα (αλλά και η παλαιότερη) ανέδειξαν πράγματι σημαντικότερες εισαγγελικές έρευνες στα πλαίσια της προκαταρκτικής εξέτασης που αποκάλυψαν και τεκμηρίωσαν με αιτιολογημένες εισαγγελικές αναφορές την συνδρομή επαρκών ενδείξεων προς άσκηση ποινικών διώξεων για σοβαρά εγκλήματα ιδιαίτερης κοινωνικής απαξίας που αφορούσαν και στο δημόσιο βίο της χώρας. Συνακόλουθα η καθοριστική για την ποινική δίωξη ανακριτική λειτουργία του εισαγγελέα να προβαίνει στη συλλογή των αποδείξεων στα πλαίσια της αναβαθμισμένης με τους παραπάνω νόμους σύγχρονης προκαταρκτικής εξέτασης και κατόπιν η αξιολόγηση απ' αυτόν των αποδεικτικών στοιχείων που συγκέντρωσε, ώστε με βάση αυτά, αφού κρίνει το νομικά και ουσιαστικά βάσιμο της κατηγορίας, να προβαίνει στη δικαιοδοτική του κρίση για άσκηση ή μη ποινικής δίωξης προσδιορίζουν καθαρά **τη φύση του εισαγγελικού θεσμού και της εισαγγελίας ως ανεξάρτητης δικαστικής αρχής και τον φορέα της εισαγγελέα ως ανεξάρτητο δικαστικό λειτουργό**.

Τη θέση αυτή που συνιστά και συνταγματική επιταγή ενισχύει και η ανάλυση του τρόπου που λειτουργεί ο εισαγγελέας στα πλαίσια των κρίσιμων διατάξεων των άρθρων 43 και 47 ΚΠΔ. Όπως είναι γνωστό ο Ν 3160/2003 πρωταρχικά, εφόσον είχε προηγηθεί προκαταρκτική εξέταση, επέφερε μια ρωγμή στα παλαιά επί δεκαετίες ισχύον μοντέλο διαβάθμισης των αποδείξεων κατά το οποίο αρκούσε η συνδρομή απλών ενδείξεων για την κίνηση της ποινικής δίωξης, ενώ απαιτούνταν επαρκείς ενδείξεις (οι παλαιότερα καλούμενες αποχρώσες) για την παραπομπή του κατηγορουμένου σε δίκη. Ήδη σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 43 παρ. 3 και 47 παρ. 2 ΚΠΔ αν έχει διενεργηθεί προκαταρκτική εξέταση (ή οι άλλες ρητά κατονομαζόμενες στο νόμο έρευνες) απαιτούνται **επαρκείς ενδείξεις** για την άσκηση ποινικής δίωξης.

Εδώ πρέπει να εξαρθεί η ακόλουθη λειτουργία του εισαγγελέα: Αν στις παραπάνω περιπτώσεις, συναξιολογώντας τα αποδεικτικά στοιχεία της δικογραφίας σε συνδυασμό με τους ισχυρισμούς του προσώπου κατά του οποίου στρέφεται η έρευνα, κρίνει **δικαιοδοτικά** ότι δεν υφίστανται επαρκείς ενδείξεις, αρχειοθετεί την υπόθεση με αναφορά στον εισαγγελέα εφετών ή εκδίδοντας διάταξη απορριπτική της έγκλησης κατά τα άρθρα 43 και 47 ΚΠΔ αντιστοίχως. Εδώ εξωτερικεύει αυτή την κρίση του και στις δύο περιπτώσεις με ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία. Κατ' αυτήν προσδιορίζει, αξιολογεί και συνεκτιμά τα αποδεικτικά στοιχεία. Δηλαδή ο εισαγγελέας στις περιπτώσεις αυτές λειτουργεί **δικαιοδοτικά** όπως το δικαστικό συμβούλιο, το οποίο στην αντίστοιχη περίπτωση αποφαινεται με βούλευμά του να μη γίνει κατηγορία (δηλαδή αν ήδη υφίσταται ποινική δίωξη).

Από όσα προηγήθηκαν εύλογα διαφαίνεται μία -ήδη επικριθείσα- αστοχία του Ν 4055/2012 χάριν μίας κακώς νοούμενης επιτάχυνσης της ποινικής προδικασίας, η οποία αστοχία δεν είναι συμβατή με την παραπάνω δικαιοδοτική λειτουργία του εισαγγελέα και το θεσμικό του ρόλο ως δικαστικού λειτουργού και επιπλέον αντιβαίνει στα άρθρα 93 παρ. 3 του Συντάγματος και 139 του ΚΠΔ που επιβάλλουν ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία και στις εισαγγελικές διατάξεις, προεχόντως μάλιστα όταν αυτές κρίνουν το νομικά ή ουσιαστικά αβάσιμο της κατηγορίας. Αναφέρονται στο άρθρο 47 παρ. 1 ΚΠΔ μετά την αντικατάστασή του με τον παραπάνω Νόμο (δηλαδή με το άρθρο 28 παρ. 2 Ν 4055/2012) που προβλέπει **συνοπτική αιτιολογία** κατά την έκδοση απορριπτικής της εγκλήσεως διατάξεως απ' τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Η ρύθμιση αυτή **δεν είναι αποδεκτή συνταγματικά** και ευτυχώς δεν ακολουθήθηκε στην πράξη. Είναι γεγονός -πρέπει να σημειωθεί εδώ- ότι και πριν και μετά το Ν 4055/2012 υπάρχουν εξαίρετα δείγματα εισαγγελικών αναφορών και διατάξεων των άρθρων 43 και 47 ΚΠΔ των οποίων σε αρκετές περιπτώσεις την αιτιολογία τους θα ζήλευε και ένα καλογραμμένο απαλλακτικό βούλευμα.

Με αυτό το δικαιοδοτικό έργο του εισαγγελέα που καταδεικνύει το θεσμικό του ρόλο ως δικαστικού λειτουργού εδώ υποκαθίσταται από αυτόν ένα πολυπρόσωπο δικαστικό όργανο το δικαστικό συμβούλιο. Με τον τρόπο αυτόν αποφεύγονται πλέον αβασάνιστες ποινικές διώξεις με όλες τις δυσμενείς συνέπειες σε κοινωνικό και προσωπικό επίπεδο για τον πολίτη και με μια μεγαλύτερη εναρμόνιση

με το τεκμήριο αθωότητας. Αυτό γίνεται φανερό διότι με το παλαιό σύστημα διαβάθμισης των αποδείξεων, δηλαδή πριν τον Ν 3160/2003, ασκούσαν ποινικές διώξεις μόνον με απλές ενδείξεις και το δικαστικό συμβούλιο έκρινε μετά την τυχόν μη συνδρομή επαρκών ενδείξεων, αυτό που τώρα **κρίνει μόνος του ο εισαγγελέας**, εφόσον έχει βέβαια προηγηθεί προκαταρκτική εξέταση (ή αστυνομική προανάκριση ή ένορκη διοικητική εξέταση ή οι λοιπές έρευνες που ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 43 ΚΠΔ) και πάντως πριν την ποινική δίωξη.

Ομοίως **δικαιοδοτική λειτουργία** επιτελεί ο εισαγγελέας στο ίδιο παραπάνω στάδιο της ποινικής προδικασίας όταν, μετά την αξιολόγηση και επεξεργασία του αποδεικτικού υλικού καταστρώνει πλέον τον δικανικό συλλογισμό με την μείζονα και ελάχισσωνα πρότασή του. Τότε προβαίνει στην επιστημονική ερμηνεία των ποινικών νόμων για να καταλήξει στην ενδεδειγμένη in concreto νομική υπαγωγή του πραγματικού στην εφαρμοστέα ποινική διάταξη ώστε τελικά να κρίνει το νομικά βάσιμο ή μη της κατηγορίας, στα πλαίσια των άρθρων 43 και 47 ΚΠΔ ή την συνδρομή ή μη των θετικών ή αρνητικών δικονομικών προϋποθέσεων για την άσκηση της ποινικής δίωξης.

Στο παραπάνω έργο του Κωνσταντίνου Σταμάτη και στο εισαγωγικό του κεφάλαιο που προαναφέραμε ορθά με έμφαση επισημαίνεται και η κατοχυρωμένη στα άρθρα 16 παρ. 1 α', 87 παρ. 2 και 93 παρ. 4 του Συντάγματος **επιστημονική ελευθερία του εισαγγελέα** στην ερμηνεία και εφαρμογή των σχετικών κατά περίπτωση διατάξεων για το σχηματισμό της τελικής δικαιοδοτικής κρίσης του για άσκηση ή μη ποινικής δίωξης. Η επιστημονική αυτή ελευθερία του εισαγγελέα διέπει τη λειτουργική αποστολή του, -τονίζει ο συγγραφέας- οπωσδήποτε και στο παραπάνω κομβικό σημείο της ποινικής διαδικασίας απ' το οποίο εξαρτάται η ύπαρξη ποινικής δίκης, αφού χωρίς ποινική δίωξη δεν υφίσταται αυτή, αλλά και στα επόμενα στάδια αυτής, τόσο κατά τις παρεμπύπτουσες κρίσεις (λ.χ. περί προσωρινής κράτησης, περιοριστικών όρων, κατάσχεσης κ.λπ.) όσο και κατά το τελικό στάδιο της γραπτής ή της προφορικής ανάπτυξης του θέματος στο δικαστικό συμβούλιο ή στο δικαστήριο. Έτσι, σ' αυτές τις μετά την ποινική δίωξη και σε επόμενα δικονομικά στάδια δικαιοδοτικές κρίσεις του εισαγγελέα δηλαδή στα δύο επόμενα κομβικά σημεία της ποινικής δίκης που είναι η παραπομπή ή μη του κατηγορουμένου στο ακροατήριο και η καταδίκη ή αθώωση αυτού στο δικαστήριο ο εισαγγελέας ως δικαστικός λειτουργός εξετάζει και διερευνά **απολύτως ισότιμα τόσο τα επιβαρυντικά όσο και τα ελαφρυντικά ή απαλλακτικά στοιχεία για τον κατηγορούμενο**. Άλλωστε είναι αξιοσημείωτο ότι το δικονομικό μας σύστημα προβλέπει στο άρθρο 490 ΚΠΔ δικαίωμα του κατά περίπτωση αρμοδίου εισαγγελέα να προσβάλλει με έφεσή του κάθε καταδικαστική απόφαση πέραν απ' τις περιπτώσεις του άρθρου 489 ΚΠΔ **είτε υπέρ είτε εναντίον αυτού που καταδικάστηκε**.

Από όλα όσα προηγήθηκαν αλλά και από τις εμπειρίες της πράξης χωρίς αμφιβολία οι σύγχρονες τάσεις της θεωρίας επιζητούν δικαίως περαιτέρω αναβάθμιση της λειτουργικής αποστολής του εισαγγελέα στο σύγχρονο ποινικό δικονομικό δίκαιο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί μία ιδιαίτερα αξιόλογη πρόταση de lege ferenda που ως κεντρική ιδέα περιέχεται στην γενική εισήγηση του Νικολάου Ανδρουλάκη στο προαναφερθέν 11ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Ποινικού Δικαίου (Δεκέμβριος 2010). Κατ' αυτήν προτείνεται με αξιοσημείωτη επιχειρηματολογία και με επίκεντρο τη θεσμική αποστολή του εισαγγελέα, όπως ήδη αναλύθηκε παραπάνω, η μετεξέλιξη και περαιτέρω αναβάθμιση της προκαταρκτικής εξέτασης σε μία όπως την αποκαλεί, «συνολική εισαγγελική προδικαστική διερεύνηση των ποινικών υποθέσεων» με πιο έκδηλη τη προσωπική εμπλοκή του εισαγγελέα και αντίστοιχη συρρίκνωση έως και κατάργηση της σημερινής κυρίας ανάκρισης. Μάλιστα προτείνεται ότι και το κατηγορητήριο θα συντάσσεται απ' τον εισαγγελέα -αυτό που κάνει τώρα ο ανακριτής- προκειμένου να απολογηθεί ο κατηγορούμενος, αν ασκηθεί μετά την παραπάνω διευρυμένη εισαγγελική έρευνα ποινική δίωξη. Μόνον κατά την απολογία του κατηγορουμένου, κατά την ίδια πρόταση, θα συμπαρίσταται με τον εισαγγελέα ένας δικαστής ανάκρισης και για την τυχόν λήψη μέτρων δικονομικού καταναγκασμού, όπως προσωρινής κράτησης ή περιοριστικών όρων. Κατά τον εισηγητή αυτής της πρότασης η διατήρηση μόνης αυτής της εισαγγελικής διερεύνησης-ανάκρισης, όπως συμβαίνει στη Γερμανία και την Ιταλία θα επιφέρει και επιτάχυνση στην ποινική προδικασία (η πρόταση αυτή εμπεριέχεται σε ειδική μελέτη του ανωτέρω συγγραφέα στα Ποινικά Χρονικά του έτους 2011 σελ. 161 και επομ.).

Είσοδος στα Στρατιωτικά Πρατήρια

Μετά από κοινές ενέργειες όλων των Δικαστικών Ενώσεων, **εγκρίθηκε** με αποφάσεις των Επιτελείων των τριών Όπλων **η είσοδος** των συναδέλφων Εισαγγελέων και των μελών των οικογενειών τους **στα Στρατιωτικά Πρατήρια** ανά την επικράτεια (πλην του Πρατηρίου ΣΕΠΑ της Πολεμικής Αεροπορίας στο Ελληνικό Αττικής, για το οποίο σύντομα θα έχουμε οριστική έγκριση). Η είσοδος θα επιτρέπεται αποκλειστικά με την επίδειξη της υπηρεσιακής και αστυνομικής ταυτότητας του ενδιαφερομένου.

Αλλά ανάλογος προσανατολισμός περαιτέρω αναβάθμισης του θεσμικού ρόλου και της λειτουργικής αποστολής του εισαγγελέα ενυπάρχει και στο νέο σχέδιο του Κ.Π.Δ. που εκπονείται και σχεδόν έχει ολοκληρωθεί από την επιτροπή που προεδρεύει ο καθηγητής Λάμπρος Μαργαρίτης ιδίως αναφορικά με τους τομείς της ποινικής συνδιαλλαγής, όπου εκεί κυριαρχεί ο θεσμικός ρόλος του εισαγγελέα και της παραπομπής του κατηγορουμένου σε δίκη με πιο απλουστευμένες πλέον διαδικασίες απ’ τις ισχύουσες σήμερα.

Από όλα όσα προεκτέθηκαν που εδραιώνουν τη λειτουργική αποστολή του **εισαγγελέα ως ανεξάρτητου δικαστικού λειτουργού** σε όλες τις στάσεις της ποινικής δίκης αναδεικνύεται διαχρονικά και η μεγάλη ιστορικής σημασίας αξία για το σύγχρονο δικαίκο μας σύστημα που είχε η εισαγωγή του εισαγγελικού θεσμού στην ποινική δίκη, αξία η οποία εύγλωττα συνοψίζεται στο παραπάνω κλασικό έργο του Κωνσταντίνου Σταμάτη με την εξής ιστορική διαπίστωση που αντί επιλόγου την παραθέτω απ’ το βιβλίο του αυτολεξεί: «Με τη διαμόρφωση και την

εισαγωγή του εισαγγελικού θεσμού γίνεται δυνατή από τη μια μεριά η φιλελευθεροποίηση της παλιάς εξεταστικής δίκης και του ποινικού δικονομικού δικαίου γενικά και από την άλλη η θετική κατοχύρωση της θέσεως του κατηγορουμένου τόσο απέναντι στο δικαστή, αφού από αντικείμενο της ποινικής δίκης γίνεται πια υποκείμενο με δικαιώματα και υποχρεώσεις, όσο και απέναντι στις αστυνομικές αρχές, αφού αυτές ελέγχονται στα θέματα αυτά απ’ τον εισαγγελέα».

Η αναστολή της ήδη ασκηθείσας ποινικής δίωξης κατά μελών διοικήσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών κατ’ άρθρο 19α Ν 4015/2011 και η συμβατότητα της με τις διατάξεις του συντάγματος

Στο πλαίσιο του επιστημονικού διαλόγου που αναπτύχθηκε σχετικά με την ερμηνεία και τη συμβατότητα με τις συνταγματικές προβλέψεις της διάταξης του άρθρου 19α Ν 4015/2011, με την οποία αναστέλλονται κατ’ αρχάς οι ποινικές υποθέσεις που αφορούν εκκρεμείς διώξεις σε βάρος των νομίμων εκπροσώπων Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων μεταξύ άλλων και για οφειλές προς το Δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία, ενόψει και της επικαιρότητας του θέματος, παρατίθεται στη συνέχεια μια πρώτη θεωρητική προσέγγιση του ζητήματος, καθώς και μια πρόσφατη απόφαση με την οποία το Δικαστήριο προέβη σε αυτεπάγγελο, διάχυτο έλεγχο της συνταγματικότητάς της διάταξης.

Ποινική Δίκη και Κατασταλτικός Έλεγχος (Αντι)συνταγματικότητας των νόμων

Ιωάννης Πιέρρος, Αντεισαγγελέας Πρωτοδικών

Το βασικό ιστορικό, πολιτικό και -πρωτίστως- νομικό χαρακτηριστικό του τυπικού Συντάγματος είναι η αυξημένη τυπική ισχύς των διατάξεών του: η νομική υπεροχή του Συντάγματος απέναντι σε όλους τους άλλους κανόνες δικαίου, οι οποίοι συνθέτουν το «κοινό δίκαιο» και παράγονται με τον τρόπο που ορίζει το Σύνταγμα, ήτοι από τα προβλεπόμενα από το Σύνταγμα όργανα και κατά την προβλεπόμενη από αυτό διαδικασία.

Το Σύνταγμα βέβαια δεν περιέχει μόνο οργανωτικού χαρακτήρα ρυθμίσεις που αφορούν τα όργανα και τη διαδικασία θέσπισης των υποδεέστερων κανόνων δικαίου. Επιβάλλει και ουσιαστικού χαρακτήρα ρυθμίσεις, οι οποίες αναφέρονται κατά βάση στην προστασία των ατομικών, πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, στις ατομικές ελευθερίες και στα δικαιώματα ομαδικής δράσης, που -ακριβώς επειδή διασφαλίζονται στο επίπεδο του Συντάγματος- αντιτάσσονται προς όλα τα κρατικά όργανα και περιορίζουν τη δράση και τις επιλογές του κοινού νομοθέτη και της Διοίκησης, ενώ εφαρμόζονται κατά τρόπο άμεσο και υποχρεωτικό από το δικαστή, κάθε φορά που καλείται να κρίνει σχετικές διαφορές ή υποθέσεις. Διαμορφώνονται, έτσι, τα δύο βασικά νομικά προσόντα του Συντάγματος: Η νομική υπεροχή του απέναντι σε όλους τους άλλους κανόνες δικαίου και η άμεση εφαρμογή του από όλα τα κρατικά όργανα, χωρίς να είναι αναγκαία η μεσολάβηση του κοινού νομοθέτη (Ε. Βενιζέλος, «Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου» Ι, Κεφάλαιο Δ’, σελ. 167).

Οι δύο βασικές όψεις της συνταγματικότητας είναι η τυπική συνταγματικότητα και η ουσιαστική συνταγματικότητα. Η τελευταία αφορά το ίδιο το κανονιστικό περιεχόμενο των διατάξεων του κοινού νόμου, το οποίο δεν πρέπει να είναι αντίθετο προς τις ουσιαστικές διατάξεις του Συντάγματος. Πρόκειται, επομένως, κατά κυριολεξία για την ουσιαστική αντισυνταγματικότητα -και όχι συνταγματικότητα- του νόμου. Ο έλεγχος της ουσιαστικής συνταγματικότητας είναι κατά νομική ακριβολογία έλεγχος μη αντίθεσης και όχι έλεγχος συμφωνίας. Στο πλαίσιο, λοιπόν, του κράτους δικαίου η δράση της Διοίκησης, καθώς οφείλει να κινείται εντός του νόμου και υπό το νόμο, οφείλει να κινείται εντός και υπό το Σύνταγμα, το οποίο δεσμεύει απευθείας τη Διοίκηση, ακόμα και όταν δεν προβλέπεται η έκδοση νόμου ή δεν έχει εκδοθεί ο προβλεπόμενος νόμος (ό.π, σελ. 168 - 170).

Εξάλλου, ο έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων οργανώνεται και ασκείται σε δύο χρονικές φάσεις: πριν από τη δημοσίευση και τη θέση σε ισχύ του νόμου (προ-

ληπτικός) και κατόπιν αυτής (κατασταλτικός). Ο κατασταλτικός έλεγχος της συνταγματικότητας στην ελληνική έννομη τάξη ταυτίζεται με τον δικαστικό έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων. Στην Ελλάδα ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα η αρμοδιότητα των δικαστηρίων να προβαίνουν σε έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων που είναι κρίσιμοι για τις υποθέσεις που άγονται ενώπιόν τους θεωρήθηκε ως αυτονόητη. Η αρμοδιότητα αυτή των ελληνικών δικαστηρίων θεμελιώθηκε ευθύς εξ αρχής στην αυξημένη τυπική ισχύ, δηλαδή στη νομική υπεροχή και προτεραιότητα των συνταγματικών διατάξεων έναντι όλων των διατάξεων της κοινής νομοθεσίας -τόσο των προγενέστερων όσο και των μεταγενέστερων του Συντάγματος- και στην άμεση εφαρμογή του Συντάγματος από το δικαστή, ο οποίος ενεργεί ως αποδέκτης των συνταγματικών επιταγών. Δευτερευόντως, ο δικαστικός έλεγχος θεμελιώθηκε στην αρχή της διάκρισης των εξουσιών και θεωρήθηκε αναπόσπαστο τμήμα της ανεξάρτητης δικαιοδοτικής λειτουργίας (ό.π., σελ. 171 - 173).

Περαιτέρω, σε διεθνές επίπεδο έχουν διαμορφωθεί δύο βασικά συστήματα δικαστικού ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων: α) το συγκεντρωτικό σύστημα ελέγχου, που οργανώνει τη συνταγματική δικαιοσύνη ως ειδικό δικαιοδοτικό κλάδο και έχει στο επίκεντρό του ένα ειδικό Συνταγματικό Δικαστήριο και β) το σύστημα του διάχυτου ελέγχου, το οποίο όλα τα δικαστήρια, όλων των βαθμών και των δικαιοδοσιών, είναι αρμόδια να προβαίνουν σε δικαστικό έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων με αφορμή τις διάφορες υποθέσεις που ανήκουν στη δικαιοδοσία τους και για τις ανάγκες των υποθέσεων αυτών. Βέβαια, ο πραγματικός βαθμός διάχυσης του ελέγχου εξαρτάται από την έκταση του δεδικασμένου που παράγουν και την επιρροή που ασκούν στα κατώτερα ιδίως δικαστήρια οι αποφάσεις των ανωτέρων και κυρίως των ανωτάτων δικαστηρίων, όταν σε αυτές περιλαμβάνονται και ζητήματα σχετικά με τη συνταγματικότητα του νόμου (ό. π.).

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 93 παρ. 4 Σ: «Τα δικαστήρια υποχρεούνται να μην εφαρμόζουν νόμο που το περιεχόμενό του είναι αντίθετο προς το Σύνταγμα». Από τη διάταξη αυτή προκύπτουν τα τρία βασικά χαρακτηριστικά του ελέγχου: α) Ο έλεγχος είναι διάχυτος, ήτοι αρμόδια για την άσκησή του είναι όλα τα δικαστήρια, όλων των βαθμών και όλων των κλάδων στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας τους με μόνη εξαίρεση το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο (Α.Ε.Δ.) β) ο έλεγχος είναι παρεμπίπτων,

ήτοι το θέμα της αντισυνταγματικότητας δεν είναι το κύριο αντικείμενο μιας ειδικής δίκης περί τούτου, αλλά τίθεται παρεμπιπτόντως στο πλαίσιο μιας οποιασδήποτε δίκης ανοιχτής σε οποιοδήποτε δικαστήριο. Για το λόγο αυτό το ζήτημα της συνταγματικότητας -με την εξαίρεση του Α.Ε.Δ.- δεν περιλαμβάνεται ποτέ στο διατακτικό της σχετικής απόφασης αλλά παραμένει απλά και μόνο στο σκεπτικό της και γ) ο έλεγχος είναι συγκεκριμένος, τόσο δικονομικά, όσο και μεθοδολογικό που σημαίνει ότι το κατά περίπτωση αρμόδιο δικαστήριο κρίνει τη συνταγματικότητα της κρίσιμης -και μόνο- διάταξης του νόμου, χωρίς να επεκτείνεται στο σύνολο του νόμου ή στην αρχή του νόμου. Άμεσο αποτέλεσμα του ελέγχου με βάση τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά είναι ο παραμερισμός της κρινόμενης ως αντισυνταγματικής διάταξης, ήτοι η μη εφαρμογή της στη συγκεκριμένη υπόθεση, ενώ κατά τα λοιπά η διάταξη εξακολουθεί να ισχύει. Από τη βασική αυτή αρχή αποκλίνει -υπό όρους- μόνο το Α.Ε.Δ. Στα κοινά δικαστήρια, δηλαδή σε όλα εκτός από το Α.Ε.Δ., το ζήτημα της συνταγματικότητας -που στην πράξη επικράτησε να ονομάζεται «ένσταση αντισυνταγματικότητας»- είναι ένας νομικός ισχυρισμός, ο οποίος εξετάζεται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο σε οποιαδήποτε φάση και στάση της δίκης, ακόμη και αν τίθεται για πρώτη φορά στο δεύτερο βαθμό ή στην αναιρετική δίκη. Κατά την ίδια λογική ο κάθε διάδικος ή ο εισαγγελέας μπορεί να προβάλλει τον ισχυρισμό αυτό μέσα από τους δικονομικούς μηχανισμούς κάθε δικαιοδοτικού κλάδου σε κάθε στάση της πολιτικής, ποινικής ή διοικητικής δίκης και σε οποιονδήποτε βαθμό (ό.π., σελ. 179 - 181). Ο δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας έχει στο στόχαστρό του μόνο την ουσιαστική αντισυνταγματικότητα του νόμου. Η εσωτερική τυπική συνταγματικότητα ελέγχεται μόνο κατά τη φάση του προληπτικού ελέγχου, που ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ενώ εκφεύγει του δικαστικού ελέγχου. Ο περιορισμός του δικαστικού ελέγχου μόνο στην ουσιαστική αντισυνταγματικότητα προβλέπεται ρητά στο άρθρο 93 παρ. 4 Σ., που κάνει λόγο για «περιεχόμενο» του νόμου, το οποίο είναι -ενδεχομένως- αντίθετο προς το Σύνταγμα (ό. π., σελ. 186).

Οι παραπάνω σκέψεις έγιναν με αφορμή τη διάταξη του άρθρου 19α παρ. 2 Ν 4015/2011, στην οποία προβλέπεται ότι: «Οι διατάξεις του άρθρου 115 του Ν 2238/1994, του άρθρου 14 του Ν 2523/1997, με εξαίρεση τις φορολογικές παραβάσεις της παραγράφου 1 του εδαφίου 4 του άρθρου αυτού, όπως ισχύουν, του άρθρου 55 του Ν

2859/2000, καθώς επίσης και οποιεσδήποτε άλλες διατάξεις νόμων, οι οποίες προβλέπουν ατομική και αλληλέγγυο ευθύνη φυσικών προσώπων με νομικό πρόσωπο ή προσωπική κράτηση ή διοικητικά μέτρα ή διοικητικές κυρώσεις ή ποινική ή αστική ευθύνη, για τη μη καταβολή φόρων, τελών, εισφορών, δασμών προς το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ συμπεριλαμβανομένων των οργανισμών κυρίας και επικουρικής ασφάλισης, αναστέλλονται, τα δε επιβληθέντα αίρονται, για χρονικό διάστημα ενός έτους, για τους Προέδρους και τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων κάθε βαθμού (του Ν 2810/2000, όπως ισχύει, συμπεριλαμβανομένων και των συνεταιριστικών εταιρειών ΑΕ του άρθρου 32 του ιδίου νόμου), καθώς και για τους Γενικούς Διευθυντές, τους Διευθυντές, τους Διαχειριστές, τους Γραμματείς, τους Ταμίες των Οργανώσεων αυτών, εφόσον διαρκεί η θητεία τους ή έχει καθ' οιονδήποτε τρόπο λήξει μέχρι την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, με την προϋπόθεση ότι οι οργανώσεις αυτές συγχωνεύονται ή και μετατρέπονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού ή τίθενται σε καθεστώς εκκαθάρισης ή έχουν τεθεί σε εκκαθάριση με οποιονδήποτε τρόπο, συμπεριλαμβανομένης και της ειδικής εκκαθάρισεως και αυτή δεν έχει περατωθεί. Για τα πρόσωπα της παραγράφου αυτής, χορηγείται φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητα. Για το ίδιο χρονικό διάστημα αναστέλλονται και όλες οι ποινικές υποθέσεις, που εκκρεμούν ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων, για τα προαναφερόμενα πρόσωπα και για τις ίδιες αιτίες. Η άνω διάταξη δεν έχει εφαρμογή για τις περιπτώσεις, που τα προαναφερόμενα πρόσωπα έχουν καταδικαστεί για αδικήματα από δόλο σε βάρος της περιουσίας όλων των προαναφερόμενων νομικών προσώπων. Η ανωτέρω προθεσμία μπορεί να παραταθεί για χρονικό διάστημα ενός έτους με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ο χρόνος της ανωτέρω αναστολής δεν συνυπολογίζεται στο χρόνο κάθε είδους αστικής ή ποινικής παραγραφής τυχόν αδικημάτων, παραβάσεων και απαιτήσεων του Δημοσίου. Η αναστολή εκτέλεσης ισχύει και για κατασχέσεις απαιτήσεων των ως άνω φυσικών προσώπων, που έχουν επιβληθεί στα χέρια τρίτων».

Η ως άνω διάταξη εφαρμόστηκε από το Συμβούλιο Εφετών Λάρισας με το υπ' αριθμ. 191/2013 βούλευμά του (ΠοινΧρ 2013, σελ. 618 - 619), αλλά και με το υπ' αριθμ. 1/2014 Βούλευμα του Συμβουλίου της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, διά του οποίου νομολογήθηκε ότι η διάταξη του άρθρου 3 παρ. 2 εδ. θ Ν 3943/2011 εφαρμόζεται ακόμα και για εκκρεμείς ποινικές υποθέσεις. Πλην όμως είναι τουλάχιστον αντιφατικό να γίνει αποδεκτή η συνταγματικότητα της ως άνω διατάξης και, μάλιστα, χωρίς κανέναν περιορισμό στα ποσά των οφειλών προς το Δημόσιο ή τους ασφαλιστικούς φορείς, όταν ασκείται ποινική δίωξη σε βάρος των λοιπών «απλών» πολιτών για χρέη προς αυτά που μόλις υπερβαίνουν το ποσόν των 5.000 € (άρθρο 25 παρ. 1α Ν 1882/1990) ή για μη απόδοση σε ετήσια βάση Φ.Π.Α. από το πρώτο προεχόντως διότι η συγκεκριμένη εκ του νόμου επιτασόμενη αναστολή της ποινικής διαδικασίας δε συναρτάται με στοιχεία σχετιζόμενα με τη συγκεκριμένη υπόθεση, ιδίως δε με τη στάση του διωχθέντος έναντι του εννόμου αγαθού που προσέβαλε και την πιθανή συμμόρφωση του με τις νόμιμες υποχρεώσεις του, όπως λ.χ. προβλέπεται από τη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 5 Ν 1882/1990, τις αντίστοιχες του άρθρου 1 παρ. 5 ΑΝ 86/67 ή του άρθρου 18 Ν 2434/1996, όπου η έστω καθυστερημένη ή ακόμη και μερική επαναφορά του υπαιτίου στη νομιμότητα επιβάλλει την αναστολή της ασκηθείσας ποινικής δίωξης ή διαδικασίας. Τουναντίον, η επέλευση της αναστολής εξαρτάται εν προκειμένω αποκλειστικά από ποινικώς άσχετες προϋποθέσεις, ήτοι κυρίως του μετασχηματισμού του νομικού προσώπου, στη διοίκηση του οποίου μετείχε ο κατηγορούμενος, κριτήριο το οποίο δεν είναι δυνατόν να γίνει συνταγματικά ανεκτό προς επίτευξη επιλεκτικής -έστω και πρόσκαιρης- ατιμωρησίας. Μάλιστα, η Αιτιολογική Έκθεση του Ν 4015/2011 που μνημονεύεται στο υπ' αριθμ. 191/2013 Βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών Λάρισας αναφέρει για το άρθρο 19α παρ. 2 αυτού ότι «η προτεινόμενη διάταξη κρίνεται αναγκαία, προκειμένου να ανασταλούν οι αστικές και ποινικές διώξεις και τα μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης κατά της περιουσίας των φυσικών προσώπων που διετέλεσαν μέλη Δ.Σ. που ανέλαβαν τη διαχείριση των ΑΣ, ΕΑΣ, ΚΑΣΟ, ΚΕΣΕ και

ΣΕ ή εξακολουθούν να την ασκούν, με παρότρυνση όλων των ενδιαφερομένων, διώξεις που ασκούνται για πράξεις των Οργανώσεών τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 115 περί ευθύνης διοικούντων νομικά πρόσωπα του Ν 2338/1994, τις διατάξεις του Ν 2523/1997, του άρθρου 25 του Ν 1882/1990 και όσων άλλων διατάξεων καθιερώνουν ατομική και αλληλέγγυο ευθύνη φυσικών προσώπων με νομικά πρόσωπα και που επιφέρουν μεταξύ των άλλων την επιβολή ποινικών κυρώσεων και τη δέσμευση ή κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων των φυσικών προσώπων». Πλην όμως, η εν λόγω θέση προφανώς παρέχει περισσότερα επιχειρήματα υπέρ της κήρυξης της αντισυνταγματικότητας της επίμαχης διατάξης παρά αιτιολογεί την συνταγματική αυτή παρέκκλιση, ενώ και ο ως άνω νόμος συνολικά μάλλον εγείρει σοβαρές υπόνοιες για μία ακόμη περίπτωση ανεπίτρεπτης κατά το Ευρωπαϊκό Δίκαιο κρατικής ενίσχυσης (βλ. Έκθεση επί του Σχεδίου Νόμου της Δ/σης Επιστημονικών Μελετών - Τμήμα Νομοτεχνικής Επεξεργασίας σχεδίων και προτάσεων Νόμων της Βουλής των Ελλήνων).

Συνεπώς, η επισκοπηθείσα διάταξη του άρθρου 19α παρ. 2 Ν 4015/2011 παραβιάζει ευθέως σειρά άρθρων του Συντάγματος, όπως (i) το άρθρο 4 παρ. 1 (ισότητα των Ελλήνων), (ii) το άρθρο 26 (διάκριση των εξουσιών) (iii) το άρθρο 87 παρ. 1, 2 (ανεξαρτησία των δικαστών), και (iv) το άρθρο 47 παρ. 4 (χάρη και αμνηστία - απαγόρευση αμνηστίας επί κοινών εγκλημάτων, έστω και δια νόμου). Επομένως, κρίνεται αναγκαίο -ενόψει του ισχύοντος στην ελληνική έννομη τάξη διάχυτου δικαστικού ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων- οι Δικαστές και Εισαγγελείς που στελεχώνουν τις συνθέσεις των ποινικών Δικαστηρίων όλων των βαθμών, να μη διστάζουν να προβαίνουν σε κατασταλτικό έλεγχο της συνταγματικότητας των εκάστοτε ερμηνευτών διατάξεων (όπως η προαναφερθείσα) και να απέχουν από την εφαρμογή τους. Η θέση αυτή εκπορεύεται προεχόντως από σχετική νομική τους υποχρέωσή προς τούτο, δυνάμει του άρθρου 93 παρ. 4 Σ, αλλά και κυριαρχικώς από το υπέρτατο υπηρεσιακό τους καθήκον επίδειξης του προσήκοντος δικαστικού φρονήματος.

Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών, Απόφ. 3155/2014 (Α' Αυτόφωρο)

Ποινική ευθύνη νομίμων εκπροσώπων Αγροτικού Συνεταιρισμού για μη καταβολή ασφαλιστικών εισφορών στο ΙΚΑ - Απόρριψη αυτοτελούς ισχυρισμού περί υποχρεωτικής αναστολής της σε βάρος τους ποινικής δίωξης, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 19α παρ. 2 του Ν 4015/2011 [ως ισχ. κατ' άρθρο 19 Ν 4224/2013] και αποχή του Δικαστηρίου από την εφαρμογή της, ως αντίθετης με τις επιταγές του Συντάγματος.

Σύνθεση: Α. Κουσιοπούλου [Πρόεδρος], Σ. Φούρλαρη, Β. Μητσιοπούλου

Εισαγγελέας: Ν. Δεληδήμος [Εισαγγελέας Πρωτοδικών].

Η γενομένη δεκτή από το Δικαστήριο εισαγγελική πρόταση, έχει ως εξής όσον αφορά στο ενδιαφέρον περί αντισυνταγματικότητας μέρος της:

Κατά το άρθρο 93 παρ. 4 του Συντάγματος: «Τα Δικαστήρια υποχρεούνται να μην εφαρμόζουν νόμο που το περιεχόμενό του είναι αντίθετο στο Σύνταγμα, θεσπιζόμενου έτσι του λεγομένου διάχυτου ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων». Σύμφωνα με την αρχή αυτή κρίνεται κάθε φορά, in concreto, η συνταγματικότητα κάποιας διατάξης στα Ποινικά Δικαστήρια δε και αυτεπαγγέλτως, μετά πρόταση του Εισαγγελέως και μάλιστα η ουσιαστική αντισυνταγματικότητα. Τούτο σημαίνει ότι χωρεί νομικός έλεγχος του νόμου και όχι έλεγχος σκοπιμότητας αυτού, βάσει της νομικής υπεροχής του Συντάγματος απέναντι σε όλους του άλλους κανόνες δικαίου, ως στοιχείο υπεροχής του Κράτους Δικαίου, και του παραδεδωγμένου τεκμηρίου συνταγματικότητας του νόμου από τη δημοσίευσή του και τη θέση του σε ισχύ. Περαιτέρω από το άρθρο 2 του Συντάγματος: «Όλοι οι Έλληνες είναι ίσοι απέναντι στο νόμο», θεσπίζεται η ουσιαστική και νομική ισότητα βάσις της οποίας οι θεσπιζόμενοι κανόνες δικαίου εισάγουν ίση μεταχείριση για όλους που τελούν υπό τις αυτές ή όμοιες συνθήκες¹. Τούτο σημαίνει ότι ανεπίτρεπτος παραβιάζει την αρχή της ισότητας η διαφοροποίηση της νομοθετικής ρυθμίσεως τινός είτε υπό τη μορφή της εισαγωγής καθαρώς χαριστικού μέτρου είτε υπό τη μορφή ανεπέρειστου προνομίου².

Παρέκκλιση από την αρχή της ισότητας δεν είναι επιτρεπτή, εφόσον ο νομοθέτης τη θέσπισε απόλυτη, ούτε με επίκληση λόγων «γενικότερου συμφέροντος» ή «ειδικής σκοπιμότητας», διότι τούτο θα σήμαινε αφενός ότι είναι δυνατόν να θεωρηθεί αυτή επιτρεπτή από τις συνταγματικές διατάξεις και αφετέρου ότι υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες η παραβίαση του Συντάγματος και της εν γένει νομιμότητας είναι «δικαιολογημένη» και, συνεπώς, επιτρεπτή για λόγους «γενικής» ή «ειδικής» σκοπιμότητας³.

Τέλος, με το άρθρο 1 του ΑΝ 86/1967, ως ισχύει, «περί επιβολής κυρώσεων κατά των καθυστερούντων την καταβολήν και την απόδοσιν εισφορών σε οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισεως» τιμωρείται ποινικώς όποιος δεν καταβάλλει απαιτητές ασφαλιστικές εισφορές που βαρύνουν τον ίδιο ή παρακρατά τις αφορώσες στου υπ' αυτού απασχολούμενους εισφορές.

Εν τούτοις, κατά το άρθρο 19 του Ν 4224/2013, με το οποίο τροποποιήθηκε το άρθρο 19 α' του Ν 4015/2011, όπως είχε προστεθεί με την παράγραφο 1Β του άρθρου 168 του Ν 4099/2012 και η παράγραφο 2 αυτού προστέθηκε με το άρθρο 8 περ. Β του Ν 4198/2013⁴: «Οι διατάξεις του άρθρου 115 του Ν 2238/1994, του άρθρου 14 του Ν 2523/1997, με εξαίρεση τις φορολογικές παραβάσεις της παραγράφου 1 του εδαφίου 4 του άρθρου αυτού, όπως ισχύουν, του άρθρου 55 του Ν 2859/2000, καθώς επίσης και οποιεσδήποτε άλλες διατάξεις νόμων, οι οποίες προβλέπουν ατομική και αλληλέγγυο ευθύνη φυσικών προσώπων με νομικό πρόσωπο ή προσωπική κράτηση ή διοικητικά μέτρα ή διοικητικές κυρώσεις ή ποινική ή αστική ευθύνη για τη μη καταβολή φόρων, τελών, εισφορών, δασμών προς το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ συμπεριλαμβανομένων

των οργανισμών κυρίας και επικουρικής ασφάλισης, αναστέλλονται, τα δε επιβληθέντα αίρονται για χρονικό διάστημα ενός έτους για τους Προέδρους και τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων κάθε βαθμού (του Ν 2810/ 2000, όπως ισχύει, συμπεριλαμβανομένων και των συνεταιριστικών εταιρειών ΑΕ του άρθρου 32 του ιδίου νόμου), καθώς και για τους Γενικούς Διευθυντές, τους Διευθυντές, τους Διαχειριστές, τους Γραμματείς, τους Ταμίες των Οργανώσεων αυτών, εφόσον διαρκεί η θητεία τους ή έχει καθ' οιονδήποτε τρόπο λήξει μέχρι την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, με την προϋπόθεση ότι οι οργανώσεις αυτές συγχωνεύονται ή/και μετατρέπονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού ή τίθενται σε καθεστώς εκκαθάρισης ή έχουν τεθεί σε εκκαθάριση με οποιονδήποτε τρόπο, συμπεριλαμβανομένης και της ειδικής εκκαθάρισεως και αυτή δεν έχει περατωθεί. Για τα πρόσωπα της παραγράφου αυτής χορηγείται φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητα. Για το ίδιο χρονικό διάστημα αναστέλλονται και όλες οι ποινικές υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων για τα προαναφερόμενα πρόσωπα και για τις ίδιες αιτίες. Η άνω διάταξη δεν έχει εφαρμογή για τις περιπτώσεις που τα προαναφερόμενα πρόσωπα έχουν καταδικαστεί για αδικήματα από δόλο σε βάρος της περιουσίας όλων των προαναφερόμενων νομικών προσώπων. Η ανωτέρω προθεσμία μπορεί να παραταθεί για χρονικό διάστημα ενός έτους με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων».

Εν προκειμένω οι κατηγορούμενοι ..., ως νόμιμοι εκπρόσωποι του συνεταιρισμού «...» καταδικάστηκαν δυνάμει

της υπ’ αριθμ. 194/11.3.2013 απόφασης του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών σε ποινή φυλάκισης δεκαπέντε (15) μηνών και χρηματική ποινή τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ ο καθένας, συνολικώς καθορισθείσης, λόγω μη καταβολής ασφαλιστικών εισφορών συνολικώς καθορισθείσης, λόγω μη καταβολής ασφαλιστικών εισφορών στο Ι.Κ.Α. και άσκησαν παραδεκτώς κατ’ αυτής τις υπ’ αριθμ. 52, 53, 54/28.3.2013 εφέσεις. Κατά την εκδίκαση σήμερα 20.1.2013 εφέσεών τους κατά της ανωτέρω απόφασης ζήτησαν την αναστολής της υποθέσεώς τους επικαλούμενοι την προμνησθείσα διάταξη του άρθρου 19 του Ν 4224/2013.

Εν τούτοις, η συγχώνευση ή η μετατροπή των αγροτικών συνεταιρισμών κατ’ ουδένα τρόπο συνδέεται με την αναστολή της ποινικής δίωξης, κατά το άρθρο 19α του Ν 4138/2013 ή με την αναστολή των ποινικών υποθέσεων⁵ κατά το άρθρο 4224/2013, ευρύτατης ομάδας κατηγορουμένων, όπως προέδρους, μέλη των διοικητικών συμβουλίων, γενικούς διευθυντές, διευθυντές, διαχειριστές, γραμματείς, ταμίες αυτών ακόμα κι αν η θητεία τους έχει λήξει. Ούτε στην αιτιολογική έκθεση (παρατέθηκε αυτούσια ανωτέρω) επιχειρήθηκε η σύνδεση αυτή. Εν τούτοις, η συγχώνευση και η μετατροπή νομικών προσώπων είναι θεσμοί γνωστοί και σε άλλους κλάδους του Δικαίου, δίχως η προς τούτο διαδικασία να επηρεάζει την ποινική αντιμετώπιση των εκπροσωπούντων αυτά φυσικών προσώπων⁶, και μάλιστα ούτε εκείνων που είχαν την ιδιότητα του νομίμου εκπροσώπου τους κατά χρόνο προγενέστερο της διαδικασίας συγχωνεύσεως ή μετατροπής, όπως ορίζεται για τους γεωργικούς συνεταιρισμούς. Έτσι, κατά το άρθρο 17 του ΝΔ 3843/1958, ως αντικ. από το άρθρο 10 του Ν 542/1977: «οι κατά το χρόνο διαλύσεως ή συγχωνεύσεως ημεδαπών ανωνύμων εταιριών ή συνεταιρισμών διευθυνταί, διαχειρισταί ή διευθύνοντες σύμβουλοι και εκκαθαρισταί τούτων ευθύνονται προσωπικώς και αλληλεγγύως» (παρ. 1) επίσης δε και «οι κατά χρόνον της διαλύσεως των νομικών προσώπων ευθύνονται προσωπικώς και αλληλεγγύως» (παρ. 2). Επίσης, κατά το άρθρο 75 παρ. 1, 2γ του Ν 2190/192, ως προσετέθη με το ΠΔ 498/1987 για τη συγχώνευση ανωνύμων εταιριών «οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται αυτοδικαίως από την απορροφούσα εταιρία ή και αυτής χωρίς καμία ειδικότερη διατύπωση από μέρους της και χωρίς να επέρχεται, λόγω της συγχώνευσης, βίαη διακοπή της δίκης». Το ζήτημα της ποινικής ευθύνης των ανωτέρω αναφερθέντων προσώπων για το συγκεκριμένο αδίκημα αλλά και για άπαντα τα αναφερόμενα στο άρθρο 19α του Ν 4015/2011 αδικήματα, αναλόγως της εκάστοτε νομοθετικής ρυθμίσεως, ευχερώς ηδύνατο να αντιμετωπισθεί συμφώνως προς το άρθρο 2 του Συντάγματος υπό την εφαρμογή είτε του άρθρου 18 παρ. 11β’ του Ν 2434/1996, κατά το οποίο αναστέλλεται η ποινική διαδικασία χάριν ρυθμίσεως του τρόπου καταβολής της οφειλής με τον ασφαλιστικό φορέα, είτε του άρθρου 352 παρ. 3 ΚΠΔ εν όψει υποβολής αιτήσεως του συνεταιρισμού για την τμηματική εξόφληση της οφειλής είτε για την άπαξ τοιαύτη. Αντ’ αυτών επελέγη η ρύθμιση του αρ-

θρου 19 του Ν 4224/2013, κατά την οποία ρυθμίστηκε με ανόμοιο τρόπο όμοια περίπτωση που ασφαλώς, δε συνιστά ίση μεταχείριση, διότι τούτο προϋποθέτει ομοιότητα των ρυθμιζομένων θεμάτων⁷, την οποία το Δικαστήριο οφείλει να ερευνά. Προκύπτει, λοιπόν, εκ των ανωτέρω ότι παραβιάσθηκε με το άρθρο 19 του Ν 4015/2011, ως ισχύει, το άρθρο 2 του Συντάγματος τόσο ως προς την καθιερωμένη ισότητα των πολιτών έναντι του νόμου αλλά και ως προς την καθιερωμένη ισότητα του νόμου έναντι των πολιτών, διότι δι’ αυτού παραβιάζεται όχι μόνον η ίση εφαρμογή αλλά και η ίση ρύθμιση του νόμου⁸. Χαρακτηριστικώς τονίζεται ότι με το άρθρο 19α του Ν 4138/2013 επιφυλάχθηκε η δυνατότητα παρατάσεως της ισχύος του στις 31.12.2013 για ακόμη ένα έτος (ΦΕΚ Α’ 288/31.12.2012), που επίσης περιέχει επιφύλαξη παρατάσεως με κοινή υπουργική απόφαση.

Επομένως, δε δύναται να ανασταλεί η παρούσα «ποινική υπόθεση»⁹ και πρέπει να κηρυχθούν ένοχοι οι κατηγορούμενοι, απορριπτομένων των υπ’ αυτών προβαλλομένων ισχυρισμών, διότι άπαντες είχαν εξουσία εκπροσωπήσεως του συνεταιρισμού κατά τις προβλέψεις του καταστατικού κατά τις ιδιότητές τους που, σημειωτέον, αναφέρει και περιλαμβάνει η δέον κριθεί ως αντισυνταγματική, ως άνω, διάταξη¹⁰. Επιπροσθέτως, οι κατηγορούμενοι επικαλούνται απόφαση της Γ.Σ. του συνεταιρισμού περί συγχωνεύσεως και μετατροπής του, δίχως να προκύπτει εξ ουδενός στοιχείου ότι αυτή είναι δυνατή ή ότι, εν πάσει περιπτώσει, έχουν γίνει ενέργειες για την ολοκλήρωσή της. Ήδη, όμως, το άρθρο 19 του Ν 4224/2013 κάνει λόγο για οργανώσεις που «συγχωνεύονται ή/και μετατρέπονται». Από τη γραμματική διατύπωση της διάταξης προκύπτει ότι οι οργανώσεις πρέπει να τελούν «εν τω γίνεσθαι» σε διαδικασία συγχώνευσης ή μετατροπής. Εάν αρκούσε, πλέον, η απόφαση της Γ.Σ., τότε από της διατυπώσεως «συγχωνεύονται ή μετατρέπονται» θα εχρησιμοποιείτο η διατύπωση «δύνανται να ... τελούν υπό ...» ή «πρόκειται να ...», ούτως ώστε και αυτός ο ισχυρισμός τους είναι αβάσιμος.

Υποσημειώσεις:

1. Α. Μάνεσης, «Συνταγματική θεωρία και πράξη», έκδ. 1980, σελ. 318 - 320.
2. Παλαιόθεν το ΣτΕ: 3160/1976, 1156/1977, 3217/1977, 1464/1978, 1661/1981.
3. Α. Μάνεσης, ό.π., σελ 324 - 325: «Δεν είναι καν νοητόν ο κοινός νομοθέτης να εισάγει και ο δικαστής να αναγνωρίζει παρεκκλίσεις από της καθιερούσης την αρχήν ταύτην συνταγματικής διατάξεως, οιοσδήποτε λόγος και αν συντρέχει.
4. Η ρύθμιση δικαιολογήθηκε κατά το άρθρο 9 της Αιτιολογικής Έκθεσης στο σχέδιο νόμου «επείγουσες ρυθμίσεις του υπουργείου περιβάλλοντος ενέργειας και κλιματικής αλλαγής και άλλες διατάξεις ως εξής : «Η προτεινόμενη διάταξη κρίνεται αναγκαία, προκειμένου να ανασταλούν οι αστικές και ποινικές διώξεις και τα μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης κατά της περιουσίας των φυσικών προσώπων που διετέλεσαν μέλη του Δ.Σ., που ανέλαβαν τη διαχείριση των ΑΣ, ΕΑΣ, ΚΑΣΟ, ΚΕΣΕ και ΣΕ ή εξακολουθούν να την ασκούν, με παρότρυνση όλων

των ενδιαφερομένων, διώξεις που ασκούνται για πράξεις των Οργανώσεων τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 115 περί ευθύνης διοικούντων νομικά πρόσωπα του Ν 2238/1994 (Α’ 151) «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος», τις διατάξεις του Ν 2523/1997 (Α’ 179) «Διοικητικές και Ποινικές κυρώσεις στη φορολογική νομοθεσία και άλλες διατάξεις», του άρθρου 25 του Ν 1882/1990 (Α’ 43) «Μέτρα για την περιστολή της φοροδιαφυγής, διαρρυθμίσεις στην άμεση και έμμεση φορολογία και άλλες διατάξεις» και όσων άλλων διατάξεων καθιερώνουν ατομική και αλληλέγγυο ευθύνη φυσικών προσώπων με νομικά πρόσωπα και που επιφέρουν μεταξύ των άλλων την επιβολή ποινικών κυρώσεων και τη δέσμευση ή κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων των φυσικών προσώπων». Σημαντικότερο του νομικού σφάλματος, καθόσον γίνεται λόγος για πράξεις νομικών προσώπων είναι το λογικό σφάλμα. Κατά την αιτιολογική έκθεση, ως αυτή ανωτέρων αυτούσια παρατέθηκε, σκοπός της θεσπίσεως της διατάξεως είναι η ίδια η θέσπισή της, διότι αντί να αιτιολογηθεί για ποιο λόγο είναι αναγκαία η ρύθμιση αναφέρεται ότι αυτή θεσπίζεται επειδή είναι αναγκαία (βλ. Παπανούτσος, «Λογική» έκδ. Νόηση, 2008, σελ. 225).

5. Κατά το Συμβ. Εφετ. Λαρίσης 191/2013 (ΠοινΧρ 2013, σελ. 618), συντρεχουσών των προϋποθέσεων του άρθρου 19 πρέπει «να διαταχθεί κατ’ άρθρον 308 β, δ η μη εξακολούθηση της κυρίας ανάκρισης όσο διαρκεί η αναστολή της ποινική δίωξης. Πάντως, το άρθρο 307 δ ρυθμίζει την αποπεράτωση ή την εξακολούθηση της ανακρίσεως (βλ. και 308 παρ. 1 ΚΠΔ) δίχως a contrario να μπορεί να γίνει λόγος για διακοπή αυτής εν όψει μάλιστα των άρθρων 239, 240 εδ. β, 248 παρ. 1, 250, 251, 253, 254, 260, 261, 262, 265, 267 ΚΠΔ.
6. ΣτΕ 1326/2012, ΣτΕ 1590/2000, ΣτΕ 2028/1997. Επίσης, βλ. ειδικώς άρθρο 1 παρ. 1 της Οδηγίας 77/187/ΕΟΚ, προς την οποία εναρμονίσθηκε η ελληνική νομοθεσία με το ΠΔ 572/1988 και η υπ’ αριθμ. Οδηγία 78/855/ΕΟΚ.
7. Φιλοσοφικώς η ισότητα νοείται ως αναλογική (Αριστοτέλης, «Ηθικά Νικομάχεια Ε, 1130b «ει γαρ μη ίσοι, ουκ ίσα έξουσιν, αλλά εντεύθεν αι μάχαι και τα εγκλήματα, όταν οι ίσοι μη ίσα έχωσι και νέμονται ... έστιν άρα το δικαιον ανάλογον τι»). Αυτούσια η περικοπή σε Μάνεση, ό.π., όπου περαιτέρω παραπομπές.
8. Για τα βαθύτατα και πλέον παραδοσιακά ερείσματα της αρχής αυτής στην ελληνική νομική σκέψη βλ. Ν. Σαρίπουλου, «Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου», έκδ. 1903, Τ. Α’, σελ. 90 επ., του ίδιου, «Συνταγματικόν Δίκαιον», εκδ. 1923, Τ. Γ’, σελ. 20, Αλ. Σβώλου - Γ. Βλάχου, «Το Σύνταγμα της Ελλάδος», εκδ. 1954, Τ. Α’, σελ. 177. Ρητή αναφορά στο άρθρο 4 του Συντάγματος σε ΑΠ Ολ. 2/2013, ΠοινΧρ 2013, σελ. 686.
9. Κατά τη διατύπωση του νομοθετήματος.
10. Βλ. ιδιαιτέρως ΣτΕ 3/2000 δυνάμει της οποίας εκρίθη ότι η διάταξη του άρθρου 115 Ν 2238/1994 δεν προσκρούει στα άρθρα 4 παρ. 5, 78 παρ. 1 Σ, θεσπίζουσα την αλληλέγγυο ευθύνη των φυσικών προσώπων που έχουν την ιδιότητα του Δ/ντος Συμβούλου ΑΕ, κατά το χρόνο της συγχωνεύσεώς της, διότι το Σύνταγμα δεν αποκλείει στον κοινό νομοθέτη να καθορίσει διατάξεις τυπικού νόμου, πέραν του νομικού προσώπου, ως προσθέτως υπόχρεα για την κάλυψη των υποχρεώσεων του.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΕΣ ΑΦΟΡΜΕΣ

Επιμέλεια: Γεώργιος Νούλης, Αντεισαγγελέας Πρωτοδικών

(Α) Πολιτική Αγωγή στη Δευτεροβάθμια Δίκη

1 Σύννομη η επιδίκαση της πρωτοδίκως επιδικασθείσας αξίωσης πολιτικής αγωγής από το Εφετείο, ανεξαρτήτως της παρουσίας του πολιτικώς ενάγοντος στο β’ βαθμό και της επανάληψης της δήλωσης παράστασης πολιτικής αγωγής ενώπιόν του. Μη σύννομη και ιδρύουσα υπέρβαση εξουσία, μόνον αν δηλώθηκε ρητώς στο Δικαστήριο παραίτηση του δικαιούχου από αυτήν. ΑΠ 225/2013 [Ζ’ Τμήμα]: «Στο εφετείο, κατά το άρθρο 502 παρ. 1 εδ. τελ. ΚΠοινΔ, η πολιτική αγωγή ερευνάται αντεπαγγέλτως και επιδικάζεται ποσό, αν είχε επιδικασθεί στον πρώτο βαθμό και αν ακόμα απουσιάζει ο πολιτικώς ενάγων

ή και όταν εμφανίζεται ως μάρτυρας, χωρίς πληρεξούσιο δικηγόρο, ανεξαρτήτως αν επαναλαμβάνει ή όχι τη δήλωση παραστάσεως πολιτικής αγωγής, εκτός εάν δηλώσει ότι παραιτείται απ’ αυτήν... Παρέστησαν νομοτύπως στον πρώτο βαθμό ως πολιτικώς ενάγοντες μετά συνηγόρου και τους επιδικάστηκε νόμιμα, κατ’ άρθρο 932 του ΑΚ, το ποσό των 44 € στον καθένα ως χρηματική ικανοποίηση της ψυχικής οδύνης που υπέστησαν από την πράξη της ανθρωποκτονίας, για την οποία καταδικάστηκε ο αναιρεσείων κατηγορούμενος, στη δε δίκη ενώπιον του άνω δευτεροβαθμίου δικαστηρίου οι ίδιοι πολιτικώς ενάγοντες, δεν δήλωσαν παράσταση πολιτικής αγωγής, ούτε τους εκπροσώπησε κάποιος δικηγόρος και στο τέλος, μετά την καταδίκη του κατηγορουμένου, επιδικάστηκε στους ίδιους πολιτικώς ενάγοντες ως χρηματική ικανοποίηση το ίδιο αιτηθέν και επιδικασθέν και πρωτοδίκως

ποσό ... αφού δεν προκύπτει από τα πρακτικά παραίτηση των πολιτικώς εναγόντων από την πολιτική αγωγή, παραδεκτά και σύννομα ερευνήθηκε στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο η παραπάνω παραδεκτά ασκηθείσα στον πρώτο βαθμό πολιτική αγωγή και νόμιμα επιδικάστηκε το άνω ποσόν, παρά τη μη δήλωση σε αυτό εκ νέου παραστάσεως πολιτικής αγωγής και ο σχετικός λόγος αναιρέσεως για υπέρβαση εξουσίας του δευτεροβαθμίου δικαστηρίου που επιδίκασε χρηματική ικανοποίηση, παρά τη μη παράσταση πολιτικής αγωγής σε αυτό, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος».

[Σημ. επιμ.: όμοια και η ΑΠ 780/2013].

2 Δε συνιστά χειροτέρευση της θέσης του κατηγορουμένου η επιδίκαση από το δευτεροβάθμιο Δικαστήριο της πρωτοδίκως επιδικασθείσας χρηματικής

ικανοποίησης, σε περίπτωση επιβολής μικρότερης ποινής από αυτό έναντι της αρχικώς επιβληθείσας [ή οριστικής παύσης της ποινικής δίωξης για μερικότερες πράξεις κατ' εξακολούθηση εγκλήματος].

ΑΠ 315/2013 [Ζ' Τμήμα]: «Κατά τη διάταξη του άρθρου 65 παρ. 2 εδ. τελ. ΚΠΔ, «το ποινικό δικαστήριο αποφασίζει ελεύθερα σε κάθε περίπτωση που εκδικάζει υπόθεση αποζημιώσεως». Ως αποζημίωση, κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως, νοείται όχι μόνο η υλική ζημία, αλλά και η χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης κατ' άρθρο 932 του ΑΚ, της οποίας το ύψος προσδιορίζει το δικαστήριο κατ' ελεύθερη κρίση, με βάση τα αναφερόμενα σαφή κριτήρια και σε σχέση με το πρόσωπο (φυσικό ή νομικό) του φερόμενου ως παθόντος, που προσβλήθηκε από την αξιόποινη πράξη. Η επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης από το εφετείο ποσού ίσου ύψους με το επιδικασθέν από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, έστω και αν επιβλήθηκε μικρότερη ποινή ή έπαυσε οριστικά η ποινική δίωξη για μερικές πράξεις του κατ' εξακολούθηση τελεσθέντος εγκλήματος λόγω παραγραφής τους, δεν συνιστούν χειροτέρευση της θέσεως του κατηγορουμένου, πολύ περισσότερο όταν ο πολιτικώς ενάγων είχε ζητήσει την επιδίκαση ενός συμβολικού ποσού, επιφυλασσόμενος να ζητήσει το υπόλοιπο από το αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο, το δε δευτεροβάθμιο δικαστήριο, σ' αυτήν την περίπτωση, δεν υπερβαίνει την εξουσία του και, έτσι, δεν δημιουργείται υπέρ του καταδικασθέντος κατηγορουμένου ο εκ του άρθρου 510 παρ. 1 στοιχ. Η' του ΚΠοινΔ λόγος αναίρεσεως».

3 Δεν είναι αναγκαία ενώπιον του δευτεροβάθμιου ποινικού Δικαστηρίου η πλήρης επανάληψη της δήλωσης παράστασης πολιτικής αγωγής που έλαβε χώρα πρωτοδίκως, αφού εισάγεται ενώπιον του στο μέτρο που ήδη έγινε δεκτή.

ΑΠ 491/2013 [ΣΤ' Τμήμα] «...Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, επιλαμβανόμενο της ουσιαστικής έρευνας της υποθέσεως εξετάζει και το προσβαλλόμενο κεφάλαιο της αποφάσεως, που αφορά τις απαιτήσεις του πολιτικώς ενάγοντος, στις οποίες περιλαμβάνεται η χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, που επιδικάσθηκε πρωτοδίκως, όχι μόνο όταν απουσιάζει ο πολιτικώς ενάγων, αλλά και όταν εμφανίζεται αυτός ενώπιον του Εφετείου με την ιδιότητα του μάρτυρα, χωρίς να παραιτείται με σχετική δήλωσή του από την πολιτική αγωγή και δίχως να επαναλαμβάνει την περί παραστάσεώς του ως πολιτικώς ενάγοντος δήλωση, που έκανε ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου. Το εφετείο, στην περίπτωση αυτή, ερευνώντας το παραπάνω κεφάλαιο, αποφαίνεται για τη βασιμότητά του, χωρίς να δικαιούται να αυξήσει μόνο το ποσό που επιδικάσθηκε πρωτοδίκως. Κατά τη διάταξη του άρθρου 68 παρ. 2 ΚΠΔ, εκείνος που δικαιούται χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης μπορεί να υποβάλλει την απαίτησή του στο ποινικό δικαστήριο μέχρι την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας χωρίς έγγραφη προδικασία ... Η δήλωση παραστάσεως, πρέπει, κατά το άρθρο 84 ΚΠΔ να περιλαμβάνει συνοπτική έκθεση της υποθέσεως για την οποία δηλώνεται η παράσταση και τους λόγους στους οποίους στηρίζεται, δηλαδή αν πρόκειται για υλική ζημία ή χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Για το νομότυπο της παραστάσεως δεν είναι αναγκαίο να διαλαμβάνεται ο ιδιαίτερος τρόπος προκλήσεως της ηθικής βλάβης που είναι άμεσο αποτέλεσμα των περιγραφόμενων γεγονότων που αποδίδονται στον κατηγορούμενο. Η δήλωση δε αυτή όταν επαναλαμβάνεται στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο, δεν είναι αναγκαίο να περιέχει και όλα τα παραπάνω στοιχεία, αφού κρίνεται στο πλαίσιο που διατυπώθηκε στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο και κατά το μέτρο που έγινε δεκτή από αυτό. Κατά το άρθρο 510§1 περ. Α' ΚΠΔ, λόγο αναίρεσης αποτελεί η απόλυτη ακυρότητα που συνέβη κατά την διαδικασία στο ακροατήριο (άρθρ. 171). Η παράσταση του πολιτικώς ενάγοντος, για να δημιουργήσει, κατ' άρθρο 171 παρ. 2 ΚΠΔ, απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας στο ακροατήριο ... πρέπει ν' αναφέρεται περιορισμένα στην έλλειψη ενεργητικής ή παθητικής νομιμοποίησης αυτού ή στην μη τήρηση της από το άρθρο 68 παρ. 1, 2 του ίδιου Κώδικα επιβαλλόμενης προδικασίας και συνεπώς κάθε άλλη έλλειψη ή πλημμέλεια περί την παράσταση ή την εκπροσώπηση του πολιτικώς ενάγοντος δεν επιφέρει την απόλυτη αυτή ακυρότητα (ΑΠ 609/2009)....».

[Σημ. επιμ.: αντίστοιχη και η ΑΠ 811/2013 (ΣΤ' Τμ.)].

4 Η απώλεια της αξίωσης χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης και η κατόπιν αυτής παράσταση πολιτικής αγωγής δεν επιφέρει απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας, αφού δεν αφορά στους όρους της ενεργ-

ητικής ή παθητικής νομιμοποίησης προς τούτο ή τη διαδικασία άσκησης της. Μη αυτεπάγγελτη έρευνα του ανενεργού της αξίωσης από το ποινικό Δικαστήριο. Για την διατύπωσή της ενώπιον του δευτεροβάθμιου Δικαστηρίου πρέπει να επαναφερθεί με ειδικό λόγο έφεσης.

ΑΠ1410/2013 [Ε' Τμήμα]: «... Κακή παράσταση του πολιτικώς ενάγοντος υπάρχει μόνο όταν δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του οι όροι της ενεργητικής ή παθητικής νομιμοποίησης δι' άσκηση της πολιτικής αγωγής, κατά τις διατάξεις των άρθρων 63 και 64 ΚΠΔ ή όταν παρεβιάσθη η τηρητέα διαδικασία, εν σχέσει με τον τρόπο και χρόνο άσκήσεως και υποβολής της, κατά το άρθρο 68 παρ. 2 ΚΠΔ, ουχί δε όταν υπάρχει οποιαδήποτε άλλη πλημμέλεια, περί την παράσταση ή την εκπροσώπηση του πολιτικώς ενάγοντος, η οποία δεν ασκεί επιρροή στη νομιμότητα της παραστάσεως ... Το επιτρεπτό της παραστάσεως του πολιτικώς ενάγοντος κρίνεται από το περιεχόμενο της απαιτήσεως που περιέχει η δήλωσή του και από το κατηγορητήριο που διαλαμβάνει την άδικη πράξη, ενώ η ουσιαστική βασιμότητα της αξιώσεως από την αποδεικτική διαδικασία ... η πλημμέλεια που αφορά την παράσταση της πολιτικής αγωγής εν προκειμένω και δημιουργείται στην περίπτωση κατά την οποίαν η ασκουμένη αξίωση για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης από το αδίκημα, δεν είναι ενεργός, διότι έχει απολεσθεί εκ του ανωτέρω λόγου, δεν επιφέρει απόλυτο ακυρότητα, όταν ο κατηγορούμενος δεν πρότεινε την εκ της απωλείας του δικαιώματος σχετική ένσταση μη παραστάσεως του πολιτικώς ενάγοντος όπερ δεν λαμβάνεται υπ' όψη αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, έστω και αν προκύπτει από το αποδεικτικό υλικό. Και τούτο διότι το ποινικό δικαστήριο ερευνά μεν την ενεργητική νομιμοποίηση του δικαιούχου, σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις, κατά το κεφάλαιο όμως της αποφάσεως με το οποίο επιλαμβάνεται της πολιτικής αγωγής και επιδικάζει αυτήν, ενεργεί ως πολιτικό δικαστήριο και δεν έχει εξουσίαν αυτεπαγγέλτου ενεργείας, αλλά μόνο κατ' ένσταση του υποχρέου ενεργεί. Εφόσον δε η ένσταση, περί απωλείας του δικαιώματος για χρηματική ικανοποίηση, διατυπώνεται από τον κατηγορούμενο κατά τρόπο σαφή και ορισμένο, το δικαστήριο υποχρεούται να απαντήσει επ' αυτής, αφού η τυχόν βασιμότητά της συνεπάγεται, την έλλειψη ενεργητικής νομιμοποίησης της πολιτικής αγωγής ... εάν δε απορριφθεί από το πρωτόδικο δικαστήριο, θα πρέπει να επαναφερθεί με λόγο έφεσεως, για να εξετασθεί και πάλι από το Εφετείο κατά την διάταξη του άρθρου 502 παρ. 2 ΚΠΔ ... Στην προκειμένη περίπτωση, η ... εδήλωσε παράσταση πολιτικής αγωγής κατά του κατηγορουμένου δια ποσόν ... ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, που της προκάλεσε η άδικη πράξη της ζωοκλοπής εις βάρος της υπό του κατηγορουμένου, ο οποίος ουδεμία αντίρρηση προέβαλε κατά της τοιαύτης παραστάσεως, ούτε ισχυρίσθη ότι έχει απολεσθεί το δικαίωμά της για χρηματική ικανοποίηση, λόγω μη καταγγελίας του αδικήματος στην αρμοδία Αρχή μέσα σε 24 ώρες από την διαπίστωσή του. Το άνω ποσό της επεδικάσθη, προς δε τούτο επεδικάσθη και από το Εφετείο με την προσβαλλομένη απόφαση στην πολιτικώς ενάγουσα, η οποία ενεφανίσθη στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο ... και εξητάσθη ως μάρτυς, δηλώνοντας ότι δεν παραιτείται της πολιτικής αγωγής. Εντεύθεν και το εφετείο με την προσβαλλομένη απόφασή του το μεν δεν εδέχθη ότι η παθούσα δεν κατήγγειλε μέσα σε 24 ώρες τις κλοπές, το δε έκαμε δεκτή την παράστασή της ως πολιτικώς εναγούσης ... και εξήτασε το κεφάλαιο των πολιτικών απαιτήσεων, όπως υπεχρεούτο κατά νόμον. Συνεπώς ουδεμία απόλυτος ακυρότης επήλθε ...».

5 Η ένορκη εξέταση ως μάρτυρα από το δευτεροβάθμιο Δικαστήριο προσώπου που παραστάθηκε πρωτοδίκως ως πολιτικώς ενάγων, πλην όμως ούτε την επανέλαβε στην κατ' έφεση δίκη, αλλά ούτε και παραιτήθηκε ρητώς από αυτήν, δεν επιφέρει ακυρότητα της διαδικασίας στο ακροατήριο.

ΑΠ 1187/2013 [Β' Τμήμα]: «... Από τις διατάξεις των άρθρων 68, 69, 83 και 84 του ΚΠοινΔ, συνάγεται ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο που εκδικάζει την κατηγορία, συνεπεία έφεσης του κατηγορουμένου, σε περίπτωση που στον πρώτο βαθμό έχει γίνει δεκτή η ασκηθείσα πολιτική αγωγή για κάποιο ποσό, αν ο πολιτικώς ενάγων είναι απών ή αν παρίσταται αυτοπρόσωπα, χωρίς πληρεξούσιο δικηγόρο, χωρίς να παραιτείται, με σχετική δήλωσή του καταχωριζόμενη στα πρακτικά, από την πολιτική αγωγή, προχωρεί, εξετάζει τον πολιτικώς ενάγοντα ως μάρτυρα (με όρκιση αυτού) και στο τέλος, μετά από τυχόν κατα-

δίκη του κατηγορουμένου και στις δύο περιπτώσεις, επιδικάζει το κατά την κρίση του εύλογο ποσό, ποτέ όμως, μεγαλύτερο του πρωτοδίκως επιδικασθέντος, ανεξάρτητα αν ο πολιτικώς ενάγων επανέλαβε ή όχι σε αυτό τη δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής ... Στην προκειμένη περίπτωση ... προκύπτει ότι οι δηλώσαντες στον πρώτο βαθμό πολιτική αγωγή ... στον καθένα από τους οποίους και επιδικάσθηκε ... χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης ... παραστάθηκαν στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο αυτοπροσώπως και χωρίς πληρεξούσιο δικηγόρο, χωρίς όμως και να παραιτηθούν από την πολιτική αγωγή, με σχετική δήλωσή τους καταχωριζόμενη στα πρακτικά. Η μετά ταύτα δε εξέταση και η όρκιση των ως μαρτύρων κατηγορίας εξετασθέντων πλέον στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο ως άνω πολιτικώς εναγόντων, ως και η κατ' άρθρο 502 παρ. 1 ΚΠΔ, επιδίκαση στον καθένα από αυτούς ποσού ... ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης, είναι σύνηθες και ουδεμία παραβίαση του άρθρου 221 ΚΠΔ έγινε, ούτε απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας επήλθε από την ένορκη εξέτασή τους...».

(Β) Πολιτική Αγωγή στα Εγκλήματα του ΠΚ

1 Νόμιμη η παράσταση πολιτικής αγωγής στο έγκλημα της ψευδούς ανώμοτης κατάθεσης εφόσον από το περιεχόμενο της θίγεται ευθέως η προσωπικότητα του δηλώσαντος αυτή.

ΑΠ 63/2014 [Ζ' Τμήμα]: «...Η παράσταση ... είναι παράνομη, όταν στο πρόσωπο εκείνου που δήλωσε ότι παρίσταται ως πολιτικώς ενάγων, δεν συντρέχουν οι όροι της ενεργητικής νομιμοποίησης του για την άσκηση πολιτικής αγωγής, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 63 και 64 ΚΠΔ ... Εξάλλου, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 63 ΚΠΔ και 914 και 932 ΑΚ προκύπτει, ότι δικαιούνται να παραστούν ως πολιτικώς ενάγοντες, μόνο εκείνοι που ζημιώνονται άμεσα από το έγκλημα ή υφίστανται ηθική βλάβη απ' αυτό. Στο έγκλημα της ψευδορκίας, της ψευδούς ανώμοτης κατάθεσης μάρτυρα και της ψευδούς αναφοράς σε αρχή (άρθ. 224 παρ. 2, 225 παρ. 1, 2α ΠΚ) ως πολιτικώς ενάγων νομιμοποιείται να παρασταθεί εκείνος, του οποίου με την ψευδή κατάθεση ή την ψευδή αναφορά σε αρχή προσβάλλεται ατομικό έννομο αγαθό και όχι του κοινωνικού συνόλου, δηλαδή εκείνος που υπέστη τις συνέπειες της ψευδορκίας ή της ψευδούς αναφοράς σε αρχή ... Εφόσον από την αξιόποινη πράξη της ψευδούς ανώμοτης κατάθεσης, για την οποία κατηγορείται ο κατηγορούμενος, θίγεται η προσωπικότητα του εγκαλούντα νομιμοποιείται να παρασταθεί ως πολιτικώς ενάγων αφού αυτός υπέστη άμεση ηθική βλάβη από την άδικη πράξη της ψευδούς αναφοράς σε αρχή...».

2 Δικαιούμενος σε δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής στην ψευδορκία μάρτυρα είναι ο αντίδικος του υπέρ ου η μαρτυρία διαδίκου ως υφιστάμενος άμεση ηθική βλάβη.

ΑΠ 496/2013 [ΣΤ' Τμήμα]: «... Στην περίπτωση ψευδορκίας μάρτυρα σε πολιτική δίκη, νομιμοποιείται σε παράσταση πολιτικής αγωγής ο διάδικος κατά του μάρτυρα που εξετάστηκε σ' αυτήν, ο οποίος υφίσταται άμεση ηθική βλάβη, γιατί η ψευδής μαρτυρία άμεσα επηρεάζει μόνο τις σχέσεις των διαδίκων και όχι τρίτων ... οι μηνυτές νομιμοποιούνται να παρασταθούν, ως πολιτικώς ενάγοντες, αφού αυτοί υπέστησαν άμεση ηθική βλάβη από την άδικη πράξη της ψευδορκίας μάρτυρα, που διέπραξε ο κατηγορούμενος και αυτοί ήταν οι διάδικοι (αιτούντες) στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων στην οποία χρησιμοποιήθηκε η ως άνω ένορκη βεβαίωση από μέρους του αντιδίκου τους, καθ' ου η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων. Επομένως, ορθώς παρέστησαν οι παραπάνω, επ' ακροατηρίου του εκδόντος την προσβαλλομένη απόφαση δικαστηρίου ...»

[Σημ. επιμ.: απολύτως αντίστοιχη και η ΑΠ 496/2013 (ΣΤ' Τμήμα) με το παρόμοιο σκεπτικό ότι «στην περίπτωση ψευδορκίας μάρτυρα σε πολιτική δίκη, νομιμοποιείται σε παράσταση πολιτικής αγωγής ο διάδικος κατά του μάρτυρα που εξετάστηκε σ' αυτήν, ο οποίος υφίσταται άμεση ηθική βλάβη, γιατί η ψευδής μαρτυρία άμεσα επηρεάζει μόνο τις σχέσεις των διαδίκων και όχι τρίτων»].

ΑΠΟΨΕΙΣ

«Ποινική Συνδιαλλαγή επί πλημμελημάτων
(άρθρο 45 Β Σχεδίου ΚΠΔ) - Θέσεις και Αντιθέσεις»

Ιωάννης Παναγόπουλος, Αντεισαγγελέας Πρωτοδικών

Στο Σχέδιο του ΚΠΔ, επί του οποίου έχει ενεργηθεί διαβούλευση και επίκειται η προώθησή του για ψήφιση, περιλαμβάνεται διάταξη (άρθρο 45 Β)¹ στην οποία προβλέπεται ο θεσμός της ποινικής συνδιαλλαγής για πλημμελήματα. Ακολουθούν ορισμένες σκέψεις με αφορμή την προωθούμενη ρύθμιση.

I. Η ποινική συνδιαλλαγή δεν είναι εφικτό αλλά ούτε σκόπιμο από τη ratio του ίδιου του θεσμού (προσαρμοσμένου στις ιδιορρυθμίες του εγχώριου δικονομικού μας συστήματος) να εντάσσει στο πεδίο εφαρμογής της όλα ανεξαιρέτως τα πλημμελήματα ανεξαρτήτως βαρύτητας.

Ειδικά για τα αδικήματα ήσσονος ποινικής αξίας που, σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη καταλαμβάνονται από την προοπτική συνδιαλλαγής (εδώ η «εν δυνάμει» βασιμότητα της μήνυσης, τόσο λόγω της καλυπτόμενης από εγγυήσεις αυξημένης αξιοπιστίας ιδιότητας του μηνυτή -συνήθως αστυνομικού υπαλλήλου- αλλά κυρίως λόγω της «τυπικής» φύσης των συγκεκριμένων αδικημάτων, είναι δεδομένη) η υπαγωγή στη συνδιαλλαγή, στις περιπτώσεις των αδικημάτων αυτών (που αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία των εισερχόμενων μηνύσεων κατακλύζοντας τα εισαγγελικά γραφεία ανά την επικράτεια) θα ήταν απολύτως ανέφικτη υπό τις δεδομένες ελλειμματικές συνθήκες ανθρώπινου δυναμικού και υλικοτεχνικής υποδομής.

Αλλά και σε κάθε περίπτωση η όποια απόπειρα εφαρμογής της συνδιαλλαγής στα αδικήματα αυτά θα στεφόταν από παταγώδη απροσφορότητα καθώς ουδείς μηνυόμενος θα «ομολογούσε» την τέλεση μίας πράξης, αποδεχόμενος έστω και μία «συμβολική» ποινή, περιφρονώντας την πρόσφορη και πολλά υποσχόμενη επιλογή της σφόδρα πιθανολογούμενης επεικούς αντιμετώπισης είτε από τη δικαστηριακή πρακτική είτε από τον ίδιο το νομοθέτη στο πλαίσιο της πλέον εθιμικά επαναλαμβανόμενης και αμφιβόλου συνταγματικότητας νομοθέτησης περί «άφεσης αμαρτιών» στα ήσσονος σημασίας αδικήματα για λόγους αποσυμφόρησης των πινακίων και «κακώς εννοούμενης» επίπλαστης, λόγω της προσκαιρότητάς της, επιτάχυνσης της ποινικής δίκης. Προς θεραπεία της ανωτέρω «αστοχίας» που ίσως οδηγήσει τη διάταξη σε ανενέργεια (ως άλλες δικονομικές διατάξεις που εξέλαβαν ως προαπαιτούμενα για την εφαρμογή τους μη ρεαλιστικά δεδομένα) θα προτεινόταν η ποινική συνδιαλλαγή να καλύπτει μόνο τα αδικήματα εκείνα που επισύρουν ελάχιστη ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών.

II. Εξάλλου, δέον η διαδικασία της ποινικής συνδιαλλαγής να προκαλείται από τον μηνυόμενο και ουχί να κινείται αυτεπαγγέλτως από τον ίδιο τον Εισαγγελέα, προκειμένου η αναμονή της «ομολογίας» να λαμβάνει «πειθαναγκαστικό» χαρακτήρα από ένα κατηγορούμενο που ίσως υπό καθεστώς πίεσης ευρισκόμενος, μεταφράζει την κλήση σε συνδιαλλαγή από τη διωκτική Αρχή ως εν δυνάμει απαγγελία ενοχής σε μία μελλοντική ακροαματική διαδικασία, υποτάσσοντας έτσι το βουλευτικό του στοιχείο και κατευθύνόμενος στο μονόδρομο της αυτοενοχοποίησης ως σε δικονομικό αδιέξοδο αλλά ταυτό-

χρονα και μοναδική ελπίδα μίας «εύπεπτης» ποινικής μεταχείρισης.

III. Είναι η παράκαμψη του προδικαστικού δικονομικού σταδίου απαραίτητη και αποτελεί ασφαλή οδό για την καταφυγή στη διαδικασία της συνδιαλλαγής ως προτείνεται στο σχέδιο ΚΠΔ; Δε θα συμφωνούσαμε για δύο επιμέρους λόγους, αφενός μεν διότι εκείνο είναι κατά την κρίση μας το ενδεδειγμένο δικονομικό στάδιο για τη προβολή εκ μέρους του κατηγορουμένου του αιτήματος συνδιαλλαγής, με την ταυτόχρονη «ομολογία» (κατ' ορθότερον αποδοχή της ενοχής του) της πράξης του (ήτοι με αυτοτελές αίτημά του κατόπιν κλήσης του σε παροχή ανωμοτί εξηγήσεων ή απολογίας του κατά την προδικασία πλην των περιπτώσεων που ο Εισαγγελέας θα κρίνει σκόπιμη την απευθείας παραπομπή με βάση το περιεχόμενο της μήνυσης και χωρίς την τήρηση προδικασίας), αφετέρου δε διότι ο σκοπός της ποινικής συνδιαλλαγής συνίσταται στην αποσυμφόρηση των ακροατηρίων (ήτοι της προπαρασκευαστικής και κύριας διαδικασίας), η δε προδικασία, ως έχουσα πρωταρχική στόχευση την αποκάλυψη της αλήθειας δια της συλλογής αποδείξεων, είναι δικονομικά αναγκαίο να ακολουθηθεί μέχρι τέλους, καθώς η απρόβλεπτη πορεία της ίσως μας οδηγήσει, τόσο σε άλλες αξιόποινες πράξεις, όσο και δράστες πέραν των αρχικώς καταμηνυθέντων. Και μη λησμονούμε ότι μέσα από την πορεία της προδικασίας ο Εισαγγελέας θα αντλήσει χρήσιμα δεδομένα τόσο για τις περιστάσεις του εγκλήματος, αλλά και της προσωπικότητας του δράστη, προκειμένου συναξιολογώντας τα, να προβεί στην επιμέτρηση της προτεινόμενης ποινής σε περίπτωση υποβολής αιτήματος συνδιαλλαγής.

IV. Η αποκατάσταση του θύματος αποτελεί εκ των πρωταρχικών σκοπών της ποινικής δίκης γι' αυτό και έχει δικονομικά παγιωθεί η (σχεδόν) ισότιμη συμμετοχή του αμέσως και προσωπικώς ζημιωθέντος ως διαδίκου σε όλα τα στάδια της ποινικής διαδικασίας. Ωστόσο η εξεταζόμενη διάταξη αφήνει τον πολιτικώς ενάγοντα εκτός διαδικασίας ποινικής συνδιαλλαγής, σφαλερά κατά την κρίση μας. Την αναπλήρωση αυτής της δικονομικής παράκαμψης ευχερώς θα επέφερε η κλήση και η συμμετοχή του πολιτικώς ενάγοντος στη διαδικασία ποινικής συνδιαλλαγής δια της λήψης γνώσης των στοιχείων της δικογραφίας και κατάθεσης σχετικού εγγράφου υπομνήματος.

V. Περαιτέρω, η προτεινόμενη διάταξη του σχεδίου, περί της χορήγησης δεσμίας αρμοδιότητας επικύρωσης του πρακτικού ποινικής συνδιαλλαγής στο Μονομελές Πλημμελειοδικείο σε δημόσια συνεδρίαση, το υποβαθμίζει από καλυπτόμενο με συνταγματικές εγγυήσεις δικαιοδοτικό όργανο σε αμιγώς διεκπεραιωτικό-εκτελεστικό (ωσάν συμβολαιογράφο προσδίδοντα σε ιδιωτικό τίτλο εκτελεστότητα απογράφου) και απεκδύομενο την εκ του συντάγματος αποκλειστικώς απονεμηθείσα εξουσία του να αποφασίζει ειδικώς και εμπεριστατωμένως αιτιολογημένα. Για την υπέρβαση της πρόδηλης αντισυνταγματικότητας της διάταξης δέον να προβλεφθεί νομοθετικά η δυνατότητα του δικαστηρίου ασκώντας τη δικαιοδοτική του αρμοδιότητα να ακυρώνει το πρακτικό συμβιβασμού και να «αναπέμψει» με αιτιολογημένη (και μη προσβλητέα με ένδικα μέσα) απόφαση την υπόθεση στον Εισαγγελέα για τις κατά Νόμον ενέργειες του (εισαγωγή της υπόθεσης στην ανάκριση -αν προέκυψε χαρακτήρας κακοουργήματος-, ή στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο ή παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο δια της επίδοσης κλητηρίου θεσπίσματος). Εννοείται ότι συλλεγόν υλικό στο πλαίσιο της διαδικασίας ποινικής συνδιαλλαγής (αίτημα κατηγορουμένου, τυχόν υπόμνημα πολιτικώς ενάγοντας και πρακτικό συνδιαλλαγής) δε θα αποτελεί έκτοτε υλικό της ποινικής δικογραφίας, τιθέμενο στο Αρχείο της Εισαγγελίας. Παράλληλα έτσι θα υπερφαλαγγιστούν νομοθετικά ζητήματα που η πρακτική εφαρμογή της διάταξης διαφαίνεται δια μαθηματικής ακρίβειας πως θα αναδείξει (ενδεικτικά αναφέρονται περιπτώσεις μεταγενέστερης της υπογραφής του πρακτικού εξέλιξης του αξιοποίνου, διαπίστωσης

δικονομικών λόγων παύσης της ποινικής δίωξης -ακόμα και προγενεστέρων της υπογραφής του πρακτικού- καθ' υλην αναρμοδιότητας-ακόμα και έλλειψη δικαιοδοσίας, διάφορου νομικού χαρακτηρισμού της πράξης).

VI. Τέλος, χρήσιμο θα ήταν η διάταξη να αντιμετωπίσει επιγραμματικά, αλλά και εξειδικευμένα, ζητήματα που δια της αοριστίας ή και σιωπής της φέρεται να παραπέμψει να ρυθμιστούν εν καιρώ μέσω της «δικαστηριακής» πρακτικής. Προς αποφυγήν επιγενόμενων ερμηνευτικών δυσχερειών κατά την ενσωμάτωση και πρακτική εφαρμογή του νεοσύστατου θεσμού, ενδεικτικά υπογραμμίζεται η αυτονόητη ανάγκη: α) η δικαιοδοτική εξουσία του Εισαγγελέα κατά την πρόταση ποινής να εκτείνεται τόσο στις παρεπόμενες ποινές-μέτρα ασφαλείας, όσο και στην τύχη των κατασχεθέντων πειστηρίων, β) να διασαφηνιστεί η αναγνώριση παράλληλης αρμοδιότητας του Εισαγγελέα σε περίπτωση που η προτεινόμενη ποινή φυλάκισης είναι μετατρεπτέα σε χρηματική να καθορίζει (εννοείται κατόπιν αιτήματος του συνδιαλλεγομένου) εναλλακτικούς τρόπους έκτισης της (ως η παροχή προθεσμίας καταβολής της σε δόσεις ή η παροχή κοινωφελούς εργασίας), γ) να καλύψει θέματα συνάφειας, αλλά και συμμετοχής που δεδομένα θα απασχολήσουν την πράξη (λ.χ. προτείνεται σε περίπτωση συρροής πλημμελημάτων που το πλαίσιο ποινής τους είναι κατώτερο των ορίων της παρ. I ήτοι τουλ. τριών μηνών, με αυτά που εμπίπτουν στην ανωτέρω διάταξη, να συμπαρασύρονται από τα τελευταία, αντίθετα σε περίπτωση συρροής των υπαγομένων στη διάταξη πλημμελημάτων με κακοουργήματα, τα πρώτα να απαγκιστρώνονται, ενώ σχετικά με τη συμμετοχή, η υπαγωγή στη διαδικασία της ποινικής συνδιαλλαγής να γίνεται αυτοτελώς για κάθε δράστη, εκτός εάν ο Εισαγγελέας κρίνει ότι για λόγους συνάφειας η δικογραφία πρέπει να κριθεί ενιαία οπότε και να δύναται να απορρίψει επιμέρους αιτήματα συμμετόχων για την υπαγωγή τους στη διαδικασία), δ) να θεσπιστεί το δικαίωμα του Εισαγγελέα να απόσχει από τη διαδικασία συνδιαλλαγής στα αυτόφωρα πλημμελήματα, άλλως να την εκκινεί αμέσως (πάντα κατ' αίτηση), ε) να καθοριστούν συγκεκριμένες προθεσμίες τόσο για την εμφάνιση του κατηγορουμένου προς συνδιαλλαγή, όσο και για την επικύρωση του πρακτικού από το δικαστήριο, στ) να τονιστεί η αμετάκλητη και εκτελεστή ισχύς του πρακτικού ποινικής συνδιαλλαγής από τη δημοσίευση (παρόντος του κατηγορουμένου) ή επίδοση της επικυρωτικής απόφασης του ΜονΠλημ, ζ) να διευκρινιστεί αν η σχετική διαδικασία θα τύχει εφαρμογής επί προσώπων ειδικής δωσιδικίας και επί ανηλίκων.

Αναμφίβολα ο θεσμός της ποινικής συνδιαλλαγής θα αναβαθμίσει τα ποσοτικά (με την αποσυμφόρηση των πινακίων και την επιτάχυνση του χρόνου εκδίκασης των υποθέσεων) αλλά πιθανότατα θα υποβαθμίσει τα ποιοτικά στοιχεία απονομής της δικαιοσύνης (καθώς σε βασικά του σημεία αντιμάχεται σθεναρά πρωτογενείς και κυριαρχικούς θεσμούς της ημετέρας έννομης τάξης ως «η αναζήτηση της ουσιαστικής αλήθειας») επαληθεύοντας τη ρήση «Ο συμβιβασμός είναι καλή ομπρέλα, αλλά κακή στέγη» (James Russell Lowell).

Επειδή όμως και η «στέγη» της δικαιοσύνης είναι διάτρητη από παθογένειες ετών που ταλανίζουν την εύρυθμη και ποιοτική λειτουργία της και την ταχεία απονομή της, η ποινική συνδιαλλαγή σίγουρα δε θα εγκατασταθεί σε αυτήν ως «μάνα εξ ουρανού» όμως, ίσως τη δεδομένη χρονική στιγμή ορθώς θεωρείται ως η μόνη ενδεδειγμένη θεραπεία, προφανώς ουχί στερουμένη παρενεργειών. Για την επιτυχή έκβαση της, στο αρχικό πειραματικό στάδιο εφαρμογής της, πρόκριμμα θα αποτελέσουν αναμφισβήτητα η καλόπιστη αποδοχή της και η ειλικρινής συνεργασία για την επίτευξη των σκοπών της όλων των παραγόντων της ποινικής δίκης.

Προσμένοντας συνεπώς μία διάταξη του νέου ΚΠΔ ως δικονομικό εργαλείο υψηλής αξιοπιστίας και ακρίβειας που α) θα καταστήσει εφικτή την προσαρμογή της ποινικής συνδιαλλαγής στις υπάρχουσες συνθήκες προκειμένου με ρεαλισμό και αποτελεσματικότητα να συνεισφέρει στην επιτάχυνση της ποινικής διαδικασίας, χωρίς εκπτώ-

ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: ΕΝΩΣΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Κωνσταντίνος Τζαβέλλας, Αντεισαγγελέας Εφετών

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΗΣ: Δημήτριος Ζημιανίτης, Εισαγγελέας Πρωτοδικών, Γεώργιος Νούλης, Αντεισαγγελέας Πρωτοδικών

ΓΡΑΦΕΙΑ: Δικαστήρια πρώην Σχολής Ευελπίδων
• Κτίριο 16 • Γραφείο 204

ΤΗΛ.: 210 8222548 • FAX.: 210 8254211

E-MAIL: eisag@otenet.gr

ΕΚΔΟΣΗ: Νομική Βιβλιοθήκη 2014

ART DIRECTOR - DTP: Λάμπρος Μαντζαβίνος

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΦΩΤΟΛΙΟ & TYPICON

σεις στην ποιότητα της απονομής της δικαιοσύνης και στην εξυπηρέτηση των σκοπών της, β) θα παρακάμψει θέματα αντισυνταγματικότητας αλλά και αποκλεισμού της συμμετοχής του πολιτικώς ενάγοντος στη διαδικασία και γ) θα συμπληρώσει ασάφειες και κενά που το σχέδιο της διάταξης αφήνει αρρύθμιστα, πιστεύουμε (μάλλον υπό την έννοια της ελπίδος) ότι το ξενόφερτο δικονομικό εγχείρημα, προερχόμενο από το αγγλοσαξωνικό δίκαιο αλλά ήδη εφαρμοζόμενο από καιρό με απόλυτη επιτυχία σε πολλά ευρωπαϊκά ηπειρωτικά δικαϊκά συστήματα, είναι «καταδικασμένο» σταδιακά (ίσως και ράθυμα στο αρχικό του στάδιο προσαρμογής) να επιτύχει.

Υποσημείωση:

1. Άρθρο 45B. Ποινική συνδιαλλαγή στα πλημμελήματα.
1 Αν πρόκειται για αυτεπάγγελα διωκόμενη πράξη σε

βαθμό πλημμελήματος, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, εφόσον κρίνει βάσιμη την καταγγελία που περιέχεται στη μήνυση, την αναφορά ή την πληροφορία, χαρακτηρίζει την πράξη και, πριν κινήσει την ποινική δίωξη ή διατάξει προκαταρκτική εξέταση, καλεί τον κατηγορούμενο αυτεπαγγέλτως ή και με αίτηση του ιδίου να εμφανιστεί ενώπιόν του ο ίδιος ή με συνήγορο εντός ορισμένης προθεσμίας για ποινική συνδιαλλαγή. 2. Αν ο κατηγορούμενος, αφού λάβει γνώση των στοιχείων της δικογραφίας, δεχτεί την επιβολή ποινής, ο εισαγγελέας προτείνει το ύψος της. Σχετικά συντάσσεται πρακτικό που υπογράφεται και από τον κατηγορούμενο και τον συνήγορο που τυχόν παρέστη, στο οποίο αναγράφεται ο τελικός χαρακτηρισμός της πράξης για την οποία και ασκεί την ποινική δίωξη, η ποινή και η αναστολή ή μετατροπή αυτής. Το πρακτικό επικυρώνεται σε δημόσια συνεδρίαση από το Μονομελές Πλημμελειοδικείο. 3. Το

ύψος της ποινής που προτείνεται καθορίζεται με βάση την απαξία της πράξης, τις συνθήκες τέλεσής της, το είδος της υπαιτιότητας και τους οικονομικούς όρους του δράστη και δεν μπορεί να υπερβαίνει το μισό του ανώτατου ορίου της προβλεπόμενης στο νόμο φυλάκισης ή χρηματικής ποινής. Αν στο νόμο προβλέπεται σωρευτικά χρηματική ποινή και φυλάκιση προτείνεται μόνο φυλάκιση. Η φυλάκιση αναστέλλεται υποχρεωτικά, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 99 ΠΚ. Διαφορετικά αναστέλλεται ύστερα από συμφωνία, ή μετατρέπεται υποχρεωτικά σε χρηματική με το μισό του κατώτερου ορίου μετατροπής για κάθε μέρα όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 82 ΠΚ. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 82 και 99 επ. ΠΚ. 4. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν επιτευχθεί η ποινική συνδιαλλαγή, η διαδικασία συνεχίζεται κανονικά.

ΝΕΟΙ ΝΟΜΟΙ

(Α) Διατάξεις ποινικού ενδιαφέροντος

- 1 «Περιβαλλοντική αναβάθμιση και ιδιωτική πολεοδόμηση - Βιώσιμη ανάπτυξη οικισμών - Ρυθμίσεις δασικής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις».

N 4280/2014 [ΦΕΚ Α' 160]: Με το άρθρο 41 τροποποιείται η διάταξη των άρθρων 70 και 71 Ν 998/1979. Μάλιστα, στο τελευταίο υφίσταται μεταβολή στο χαρακτηρισμό του αδικήματος ανέγερσης κτίσματος - κατασκευάσματος εντός δασικών και αναδασωτέων εκτάσεων, το οποίο πλέον καθίσταται κακούργημα [απειλούμενη ποινή κάθειρξης τουλάχιστον 5 ετών και χρηματική ποινή 20.000 - 200.000 €]. Με τα άρθρα 47 και 48 επέρχονται τροποποιήσεις σε διατάξεις του ΒΔ 86/1969 «Δασικός Κώδικας».

- 2 «Μέτρα στήριξης και ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, οργανωτικά θέματα Υπουργείου Οικονομικών και άλλες διατάξεις».

N 4281/2014 [ΦΕΚ Α' 160]: Με τα άρθρα 222 - 230 επέρχονται σοβαρές μεταβολές του Ν 3213/2003 περί υποβολής δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης («Πόθεν έσχες»), ως προς τα υπόχρεα πρόσωπα, τη διαδικασία και τα όργανα ελέγχου. Με το άρθρο 227 τροποποιείται το άρθρο 6 Ν 3213/2003, όπου προβλέπονται οι ποινικές κυρώσεις για τη μη υποβολή ή υποβολή ανακριβούς δή-

λωσης, με ουσιαστικότερη διαφορά στην προβλεπόμενη ποινή για τη βασική μορφή του αδικήματος που πλέον είναι φυλάκιση και χρηματική ποινή έως 100.000 €. Η εν λόγω τροποποίηση επιφέρει και μεταβολή αρμοδιότητας για την εν λόγω πράξη που πλέον ανήκει σε αυτήν του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου αντί του Τριμελούς ως ίσχυε μέχρι τούδε.

- 3 «Τροποποίηση του Ν 927/1979 για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου».

N 4285/2014 [ΦΕΚ Α' 191]: Επιφέρει εκτεταμένες μεταβολές στις διατάξεις του Ν 927/1979 εισάγοντας διατάξεις για την καθιέρωση ευθύνης (διά της επιβολής διοικητικών κυρώσεων) νομικών προσώπων ή ενώσεων προσώπων, αν παραπεμφθούν σε δίκη μέλη τους ή οι εκπροσωπούντες αυτά. Περαιτέρω, με το άρθρο 10 εισάγεται νέο άρθρο 81 Α στον ΠΚ «Ρατσιστικό έγκλημα» που εισάγει ειδικό λόγο επαύξησης των κατώτερων ορίων των προβλεπόμενων ποινών για κάθε αδίκημα που αποδίδεται σε αντίστοιχα κίνητρα.

- 4 «Έλεγχος των οικονομικών και πολιτικών κομμάτων και των αιρετών αντιπροσώπων Βουλής και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και άλλες διατάξεις».

N 4304/2014 [ΦΕΚ Α' 234]: Επιφέρει τροποποιήσεις στο Ν 3023/2002. Στο άρθρο 25 Α προβλέπονται ποινικές κυρώσεις, σχετικά με παραβάσεις περί τη χρηματοδότηση και

τη διαχείριση των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων.

(Β) Διατάξεις υπηρεσιακού ενδιαφέροντος

- 1 **N 4285/2014** [ΦΕΚ Α' 191]: Με το άρθρο 6 παρ. 1 επέρχεται από 01.06.2016 αύξηση των οργανικών θέσεων των Εισαγγελέων πρωτοδικών κατά 4 και των Αντεισαγγελέων Πρωτοδικών & Παρέδρων Εισαγγελίας κατά 3, οριζόμενου έκτοτε του συνολικού αριθμού τους σε 140 και 246, αντιστοίχως.

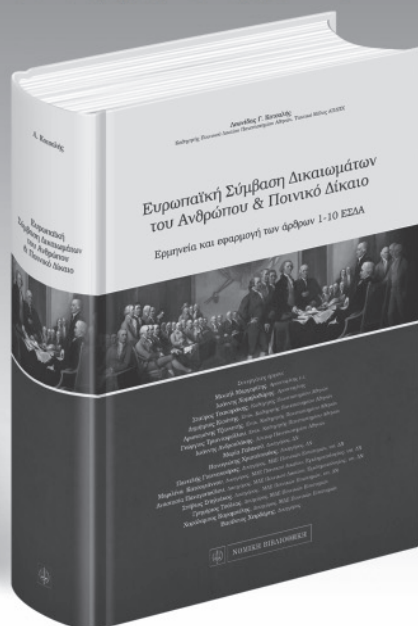
- 2 **N 4286/2014** [ΦΕΚ Α' 194]: Με το άρθρο 20 τροποποιούνται τα άρθρα 15 και 16 Ν 1756/1988 (ΚΟΔΚΔΛ) που ρυθμίζουν τον τρόπο ανάδειξης των διευθυνόντων των Δικαστηρίων και Εισαγγελιών της χώρας, όπου ισχύει το «αυτοδιοίκητο», με πρόβλεψη δυνατότητας ψήφισης έως και 2 υποψηφίων αντί ενός, και ρητή θέσπιση της θέσης του αναπληρωτή διευθύνοντος με υπηρεσιακό καθεστώς όμοιο με αυτό του διευθύνοντος.

- 3 **N 4297/2014** [ΦΕΚ Α' 215]: Διαδικασία επιλογής υποψηφίων δικαστών και γενικών εισαγγελέων για το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και υποψηφίων δικαστών για το Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Λεωνίδας Γ. Κοτσαλής
Καθηγητής Ποινικού Δικαίου Πανεπιστημίου Αθηνών,
Τακτικό Μέλος ΑΠΔΠΧ

Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου & Ποινικό Δίκαιο

Ερμηνεία και εφαρμογή των άρθρων 1-10 ΕΣΔΑ

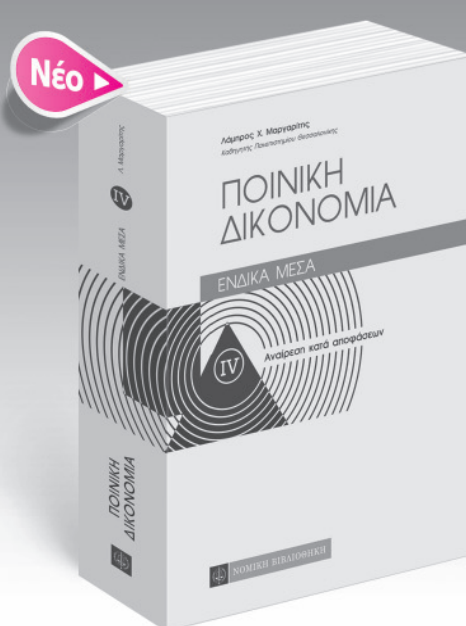

Έκδοση 2014, Σελ. 880, Σχήμα 17x24

Τιμή: 65 € φ.π., 75 € ν.π.

Λάμπρος Χ. Μαργαρίτης
Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Αναίρεση κατά αποφάσεων Ποινική Δικονομία - Ένδικα Μέσα

Έκδοση Νοέμβριος 2014, Σχήμα 17x24

Πόπη Η. Παπανδρέου

Επίκουρη Εισαγγελέας Εγκλημάτων Διαφθοράς Αθηνών,
Αντεισαγγελέας Πρωτοδικών, υπ. ΔΝ

Ποινολόγιο Ειδικό Μέρος Ποινικού Κώδικα

Έκδοση Νοέμβριος 2014, Σχήμα 17x24

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΘΗΝΑ Τ 210 3678800 | ΠΕΙΡΑΙΑΣ Τ 210 4184212 | ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ Τ 2310 532134 | ΠΑΤΡΑ Τ 2610 361600

EFQM
Committed to excellence

www.nb.org